

Pericopa BeMidbar - „De la vârsta de douăzeci de ani în sus” - de la ce vârstă sunt numărați evreii [anul 5780]



Cartea BeMidbar/Numeri începe cu un recensământ executat de Moșe Rabenu la fiecare trib în parte. Porunca divină pe care o primește Moșe la începutul pericopei este foarte explicită: „Numărați capetele întregii adunări a fiilor lui Israel după familiile lor, după casele părinților lor, după numele tuturor bărbaților după capetele lor; de la vârsta de douăzeci de ani în sus pe toți cei care ies la luptă (recrutare), numărați-i după cetele lor, tu și Aharon” (Numeri 1:2-3). Cu alte cuvinte, [sunt numărați numai bărbați și numai de la vârsta de douăzeci de ani în sus](#).

Această numărătoare a populației cuprinde un loc important în pericopele BeMidbar, Naso și Pinhas. În literatura înțelepților Hazal, ajunge până acolo încât cartea Numeri este numită și „Humaș numărătorilor” (de exemplu Mișna tractatul Ioma 7:1). O numărătoare asemănătoare este efectuată în pericopa Ki Tisa în legătură cu plata de o jumătate de șekel (vezi Exod 38:25-26).

Întrebarea care se pune este de ce Toraua a stabilit vârsta de douăzeci de ani ca vârsta de la care se începe numărătoarea? Care sunt consecințele pe *halachot* și reguli care vor fi stabilite mai târziu?

Un răspuns prea simplu se află chiar în versetul nostru: vârsta de douăzeci de ani este vârsta la care sunt bărbații recrutați.

Însă explicația este cu mult mai complicată. Înțelepții din primele generații numiți Tanaim au avut dispute în cea ce privește vârsta de majorat din punct de vedere juridic atât la bărbați cât și la femei. Bet Șamai (casa, adică școala lui Șamai) susțineau că vârsta majoratului este și la femei și la bărbați vârsta de optsprezece ani. Rabi Eliezer însă susținea că vârsta de majorat la bărbați trebuie să fie vârsta de douăzeci de ani. La fel susținea și Rabi Iehuda Hanasi.

O indicație foarte interesantă în cea ce privește această vârstă găsim în manuscrisul din Qumran de la Marea Moartă. Una dintre sectele care activau acolo pe vremea aceea este numită „Legământul Damascului”. Unul din principiile acestei secte era vârsta de acceptare la intrarea în sectă. După regulile lor, vârsta la care cineva putea să jure loialitate era de la douăzeci de ani în sus. Chiar și cei născuți în cadrul sectei nu erau considerați membri decât după ce au ajuns la majorat, adică la vârsta de douăzeci de ani. Toate acestea apar în sulul numit „Brit Damesek”, Legământul Damascului, cap. 15:4-5.

Condiție asemănătoare găsim și la o altă sectă, mult mai cunoscută, secta „Haiahad” (împreună), despre care se crede că ar fi rădăcinile ideii de creștinism. În sulul „Serech Haeda 1:8-9” (Tractatul comunității) apare aceeași regulă de acceptare în rândurile sectei.

Aceeași limită de acceptare există și la alte secte creștine care aparțin mișcării protestante. Este vorba despre

fracțiunea numită Anabaptist, înființată la începutul secolului 16 ca o ripostă la cea a lui Martin Luther. Ei susțineau că reforma acestuia nu era destul de extremistă. Printre altele, ei spuneau că bebelușii nu pot fi botezați, fiindcă ei la vârsta lor vulnerabilă nu sunt în stare să se dedice credinței creștine. Așa că ei au impus botezul la vârsta majoratului. La fel și urmașii lor, secta Amish din SUA și Canada, botează tineri numai după ce au ajuns la majorat și după ce au învățat regulile sectei. La fel și secta Hutterites, o altă ramură comunală a sectelor Amish și Menonite, fac botezul la vârsta între 19 și 26 de ani, după ce învață la înțelepții sectei.

Poate că această comparație ne poate explica de ce Toraua vede apartenența la poporul evreu ca un proces religio-spiritual. Un om tânăr care încă nu a ajuns la o stare de maturitate nu este luat în considerare ca fiind israelian. Numai cine este în stare să primească credința Israelului și loialitatea față de Tora aparține poporului Israel. Doar acele numărări în Tora nu s-au făcut cu scopul unui război anumit, ci mai degrabă sunt legate de slujirea lui Adonai și ținerea *mițvoturilor* din Tora. Putem trage concluzia că numai cei care sunt numărați sunt absolut obligați la păstrarea *mițvoturilor*. [De aici putem poate învăța că nu este de ajuns să te naști evreu ca să aparții total poporului evreu, ci este nevoie de educație potrivită și de conștientizare, care depind de vârstă și dau o maturitate sufletească.](#)

Pericopa BeMidbar - Marele recensământ [anul 5783]



În al doilea an de la ieșirea din Egipt, Domnul i-a poruncit lui Moșe să facă un recensământ al tuturor bărbaților de la vârsta de 20 de ani în sus. Recensământul va fi condus de Moise, Aron și președinții triburilor. Când s-a terminat recensământul s-au primit următoarele rezultate, comparate cu ultimul recensământ după 38 de ani din Moav:

	Recensământul din pustiu (Numeri 1)	Recensământul din Moav (Numeri 26)
Ruben ראובן	46,500	43,730
Simeon שמעון	59,300	22,200
Gad גד	45,650	40,500
Iuda יהודה	74,600	76,500

Isahar	יששכר	54,400	64,300
Zabulon	זבולון	57,400	60,500
Efraim	אפרים	40,500	32,500
Manase	מנשה	32,200	52,700
Beniamin	בנימין	35,400	45,600
Dan	דן	62,700	64,400
Așer	אשר	41,500	53,400
Neftali	נפתלי	53,400	45,400
Total		603,550	601,730

Tribul Levi nu a participat la recensământ după porunca Domnului.

Locul tabernacolului, leviții și triburile Israelului

Leviții erau responsabili pentru transportarea tabernacolului și a ustensilelor lui, ei erau cei care-l desfăceau înainte de a porneau la drum, îl cărau, iar apoi când ajungeau unde trebuia îl alcătuiau din nou. Cortul lor stătea în apropierea mișkanului.

Restul triburilor au fost împărțite în patru grupuri, dintre care fiecare avea drapelul său pentru a-i ajuta să se descurce pe drum.

În partea de est stăteau triburile sub drapelul lui Iuda la care aparțineau Isahar și Zabulon, în partea de sud drapelul lui Ruben, la care aparțineau Simeon și Gad, în vestul tabernacolului era drapelul lui Efraim, la care aparțineau Manase și Beniamin, iar la nord era drapelul lui Dan cu Așer și Neftali. Și când mășăluiau în deșert trebuiau să meargă în această ordine.

Rolul tribului Levi

Dumnezeul i-a poruncit lui Moșe să-i stabilească pe leviții responsabili pentru acționarea și păzirea tabernacolului. El spune în midraș: „Când i-am omorât pe primii născuți în țara Egiptului, pe primii născuți al Israelului mi i-am dedicat mie. Însă după ce ei au eșuat în păcatul vițelului (de aur), i-am luat pe fiii tribului Levi în locul lor”.

Recensământul tribului Levi

În tribul Levi s-a executat un recensământ separat după porunca Domnului, însă spre deosebire de recensământul celorlalți, de data aceasta s-au numărat toți bărbații de la vârsta de o lună în sus din cele trei familii ale tribului: Gherșon, Kehat și Merari.

Rezultatele recensământului au fost următoarele: familia Gherșon 7,500 de persoane, familia Kehat 8,600 și familia Merari 6,200.

În jurul mișkanului, familiile tribului Levi s-au instalat în ordinea următoare:

- Membrii familiei Gherșon s-au pus la vestul mișkanului și ei vor căra pânzele de cort ale tabernacolului și cortul întâlnirii, învelitoarea lui și învelitoarea din piele de focă ... precum și paravanul (Numeri 4:25)
- Membrii familiei Kehat vor fi la sudul mișkanului și vor căra ustensilele (Numeri 4:12)
- Membrii familiei Merari vor sta la nordul mișkanului și vor căra cadrele de scândură ale tabernacolului, drugii lui, stâlpii lui, postamentele lui cu scobitură pentru cep ... țărșii lui și funiile lui (Numeri 3:36-37)
- La estul mișkanului vor sta Moșe, Aharon și familiile lor (Numeri 3:38)

Pericopa Bereșit - Crearea lumii după „Sefer Yețira”, „Cartea creării” [anul 5784]



„Sefer Yețira” este o carte pre-cabalică aparținând literaturii mistice și de cabala evreiască, unii atribuind-o filosofiei raționale, compusă probabil la sfârșitul sec. 6-începutul sec. 7. Ea este amintită în cele două Talmudim și scrisă exclusiv în limba ebraică. În tradiția evreiască cartea este atribuită multor personaje. Cele mai cunoscute sunt Avraham Avinu, Rabi Șimon Bar Yohai și Rabi Akiva. Dintre toți, cel mai preferat este Rabi Akiva. Sunt și o serie de înțelepți, începând din sec. 10 care au comentat textul și l-au publicat în diferite variante. Fără comentariile lor, ar fi aproape imposibil de a înțelege cartea.

Cu toate că nu este o carte clasică de cabala, ea cuprinde o serie de termeni de bază de cabala, mai ales tot ceea ce este legat de cele 10 Sefirot și de literele alfabetului ebraic. O Sefira este un fel de „canal” de energie divină, o emanație a puterii lui Dumnezeu care se revarsă asupra creației.

Cartea descrie crearea lumii de către Dumnezeu făcută prin intermediul literelor și a cuvintelor. În acest sens, cartea se bazează pe numărul de 32, care reprezintă cele 32 de căi cu ajutorul cărora Dumnezeu a creat lumea. Aceste căi sunt activate prin două numere care compun în total 32: 10 – Sefirot și 22 – de litere. Cele 22 de litere conțin la rândul lor două numere: 10 și 12. Iar cele 10 conțin la rândul lor două numere: 3 și 7. Așa adaugă toate componente: 10 Sefirot, 3 litere „mamă”, 7 litere „duble” și 12 litere „elementare”.

În text ele sunt produse printr-un verb spus de Dumnezeu. Aceste verbe se găsesc în primul capitol din cartea Geneza, de fiecare dată când este amintit numele lui Dumnezeu. Numele Lui apare de 32 de ori. Prin puterea acestor componenți, care nu au conținut ci doar energie cosmică a creat Dumnezeu lumea.

Iată lista celor 32 de fraze în care apare numele lui Dumnezeu în acest capitol:

Cele 32 de „căi” după „Sefer Yețira” în Geneza cap. 1 (versetul apare în paranteză) ל"ב נתיבות

	Versetul	Calea + Sefira	Categoria
1	La început a creat D-z (1)	Keter	Sefira 1
2	Spiritul (duhul) lui D-z se purta (2)	He	Elementară 1
3	D-z a spus, să fie lumină (3)	Hochma	Sefira 2
4	D-z a văzut că lumina este bună (4)	Bet	Dublă 1
5	A despărțit D-z lumina de întuneric (4)	Vav	Elementară 2
6	D-z a chemat lumina „zi” (5)	Zayin	Elementară 3
7	D-z a spus să fie o tărie (6)	Bina	Sefira 3
8	Și D-z a făcut tăria (7)	Alef	Mamă 1

9	Și D-z a chemat tăria „ceruri” (8)	Het	Elementară 4
10	Și D-z a spus să se adune apele (9)	Hesed	Sefira 4
11	Și D-z a chemat uscatul „pământ” (10)	Tet	Elementară 5
12	Și a văzut D-z că este bine (10)	Ghimel	Dublă 2
13	Și D-z a spus să se odrăslească pământul (11)	Ghevura	Sefira 5
14	Și a văzut D-z că este bine (12)	Dalet	Dublă 3
15	Și D-z a spus să fie luminători (14)	Tif'eret	Sefira 6
16	Și D-z a făcut cei doi luminători mari (16)	Mem	Mamă 2
17	Și D-z i-a pus în tăria cerurilor (17)	Yod	Elementară 6
18	Și a văzut D-z că este bine (18)	Kaf	Dublă 4
19	Și D-z a spus să mișune apele (20)	Nețah	Sefira 4
20	Și D-z a creat balaurii cei mari (21)	Lamed	Elementară 7
21	Și a văzut D-z că este bine (21)	Pe	Dublă 5
22	Și le-a binecuvântat D-z zicând (22)	Nun	Elementară 8
23	Și D-z a spus să scoată pământul ființe vii (24)	Hod	Sefira 8
24	Și D-z a făcut fiarele pământului (25)	Șin	Mamă 3
25	Și a văzut D-z că este bine (25)	Reș	Dublă 6
26	Și D-z a spus să facem om (26)	Yesod	Sefira 9
27	Și l-a creat D-z pe om (27)	Sameh	Elementară 9
28	După chipul lui D-z l-a creat (27)	Ayin	Elementară 10
29	Și D-z i-a binecuvântat (28)	Țade	Elementară 11
30	Și D-z le-a spus fiți rodnici (28)	Malhut	Sefira 10
31	Și D-z a spus iată vă dau (29)	Kof	Elementară 12
32	Și a văzut D-z toate câte făcuse (31)	Tav	Dublă 7

Scurtă explicație

Cele 32 de *netivot*, căi נתיבות sunt compuse din 10 degete = *sefirot* 22 + ספירות de literenאותיות , *otiot*.

După Cabala: 32 *netivot* sunt reprezentate aici prin amintirea numelui lui Dumnezeu, D-z *elohim* אלהים în porțiunea de creare a lumii de 32 de ori. Din ele: de 10 ori „D-z a spus” = 10 *sefirot*; restul de 22 de ori sunt litere din care: de 3 ori „D-z a făcut” = 3 litere Mame; de 7 ori „D-z a văzut” = 7 litere Duble; restul = 12 litere Elementare.

32 *netivot*, căi în cabala primesc diferite interpretări. Vom aminti doar câteva din ele. Una spune că ele reprezintă sistemul nervos uman: 31 de nervi provin din coroana vertebrală, iar cel de al 32-lea este calea de gradul cel mai înalt legată de complexul de nervi ai craniului, creierului.

În ebraică numărul 32 este reprezentat prin literele *lamed* 30) ל) + *bet* לב = (2) ב) care înseamnă inimă. Inima execută acțiunea creierului în corp. Așadar, inima este legătura între creier și corp. Din această cauză în Sefer Yețira 6:3 inima este numită „regele sufletului”.

Toraua este inima creației: prima literă din Tora este *bet* ב) din Bereșit בראשית, iar ultima este *lamed* din Israel ישראל = *lev* לב. Cele 32 de căi sunt componentele Toraei, sunt legătura între creier și universul fizic. De aceea Toraua

poate fi deslușită în 32 de feluri diferite, după cum susține marele înțelept Yose Haglili (sec. 1 e.n.).

„Sefer Yețira” spune că Dumnezeu a creat pământul prin cuvinte, dar nu prin vorbe. El a „gravat” aceste cuvinte care conțin energie cosmică și cu ajutorul lor a creat lumea. Un sistem de gravare asemănător este explicația la scrierea tabelelor cu cele Zece Porunci pe care El le-a „gravat” cu literele cuvintelor celor zece porunci eterne.

Pericopa Bereșit - Cum l-a omorât Kayin (Cain) pe Hevel (Abel) ? [anul 5779]



Primul omor din istorie este descris foarte pe scurt în pericopa noastră: „Când erau pe câmp, s-a ridicat Kayin spre Hevel, fratele lui, și l-a omorât.” (Geneza 4:8). Înțelepții noștri Hazal, tentați, poate, de o firească dorință de a efectua o investigație criminalistă, și-au pus întrebarea: cum l-a omorât Cain pe Abel? În midrașul Bereșit Raba 22:8 putem citi:

”Cu ce l-a omorât? Raban Șim'on Ben Gamliel spune: cu o ramură, fiindcă este scris că am omorât copilul (fratele încă îl vedea drept copil), prin lovitură (cap.4:23), adică cu ceva care face o rană de la o lovitură. Și Rabanan spun: l-a omorât cu o piatră, fiindcă tot acolo stă scris că am omorât un om prin rănilile pe care i le-am provocat cu ceva care cauzează răni.”

În același midraș, când este vorba despre Tuval Cain (un strănepot al miticului Kayn), care era ”făuritor a tot felul de unelte de aramă și de fier” (cap. 4:22) susține că, pe vremea sa, Cain nu avea cu ce să-l omoare pe fratele său. E adevărat că în multe tablouri din Evul Mediu apare Kayin cu o lopată sau cu o sapă în mână. Dar ideea că nu avea cu ce să-l omoare este înșușită și de renumitul manuscris „The Alba Lulia” din Spania, care datează din anul 1433, în care apare un desen pe care l-am reprodus mai sus și în care se vede Cain culcat peste Abel, care este pe spate și îl mușcă pe gât, iar din gât îi curg valuri de sânge.

Acest manuscris conține și o traducere a Tanachului în spaniolă, făcută de traducători evrei. Probabil că sursa acestei interpretări este comentariul din cartea de Zohar, care a fost scris puțin înaintea acestei perioade la care Zohar Geneza 54:2 face referire. În textul biblic se spune direct: „când Cain a vrut să-l omoare pe Abel, neavând unelte ca să o facă, atunci l-a mușcat cu dinții, ca un șarpe”. Comentariul ăsta din Zohar se bazează pe faptul că, după percepția Hazal = înțelepții, înaintea lui Tuval Cain (amintit mai sus), nu existau instrumentele pe care

- a mai trăit 930 de ani! Atunci care este semnificația atenționării „căci în ziua când vei mânca din el vei muri negreșit”?
5. De-a lungul poveștii, Toraua ne descrie îmbrăcămintea lor, ori mai exact neîmbrăcarea lor „Omul și femeia sa erau amândoi goi și nu se rușinau” (Geneza 2:25). Care este sensul adăugării „nu se rușinau”?
 6. Când șarpele a convins-o pe Hava să mănânce din pomul cunoașterii, iar ea i-a dat și lui Adam „și a luat din fructul lui și a mâncat și a dat și bărbatului ei care era cu ea și el a mâncat” (Geneza 3:6), rezultatul era neașteptat: „Și li s-au deschis ochii amândurora și au cunoscut că erau goi” (Geneza 3:7). Cum au putut niște smochine să producă așa ceva? Oare înainte de a mânca din pomul cunoașterii binelui și răului ei nu știau că sunt goi? Chiar Dumnezeu însuși leagă mâncatul cu cunoașterea că ei sunt goi: „Cine ți-a zis că ești gol? Oare ai mâncat din pomul din care îți poruncisem să nu mănânci?” (Geneza 3:11).
 7. După ce Adam și Hava au mâncat din fructul interzis, erau jenați fiindcă erau goi spre deosebire de „nu se rușinau”. Acest lucru le-a provocat să se ascundă între pomii grădinii: „Adam și femeia lui s-au ascuns ... Adam a spus ... m-am temut căci sunt gol și m-am ascuns” (Geneza 3:8-10). De ce nuditatea de care de abia aflaseră le-a pricinuit să se teamă și să se ascundă?
 8. Înainte de ai alunga pe Adam și Hava, Dumnezeu le-a făcut haine: „Și Adonai Elohim le-a făcut lui Adam și femeii sale tunici de piele și i-a îmbrăcat” (Geneza 3:21). De ce Dumnezeu însuși „s-a străduit” să le prepare și nu a dat sarcina lor și de ce Dumnezeu le-a făcut tocmai haine de piele în loc de haine de lână sau în?

Aceste întrebări au preocupat comentatori și filozofi de-a lungul două mii de ani, din vremea Hazal – înțelepților și până astăzi. Ca de obicei, noi ne vom stabili pe calea simplă și directă a textului, în ebraică *פֶּשֶׁט* *uṣṣat*. Ca să înțelegem de ce o smochină a fost numită „pomul cunoașterii bunului și răului” ne vom folosi de o pildă. Un om bogat a construit pentru locuitorii unui sat foarte sărac o sinagogă foarte frumoasă. Totul era foarte elegant, scaunele și băncile erau foarte comode, *aron hakodeș* (chivotul) era de o frumusețe unică. În fiecare Șabat, bogătașul le pregătea un Kiduș (gustare) bogat și pe urmă o masă delicioasă. El i-a invitat pe locuitorii satului să vină fără să plătească un ban. Era o singură condiție: un scaun din sinagogă, locul numărul șapte din rândul 12 trebuie să rămână liber, neocupat tot timpul. Nu era nimic deosebit la acest scaun. Bogătașul a ordonat ca nimeni să nu stea pe scaun pentru ca cei veniți la sinagogă să-și amintească de câte ori se uită la scaun, că ei sunt doar oaspeți în această sinagogă, iar stăpânul este acel bogătaș.

Tâlcul este clar. Interdicția de a mânca din pomul cunoașterii era arbitrară. Scopul era ca Adam și Hava să știe că această grădină al Edenului are un stăpân. Legile moralei legate de bine și rău ne obligă să ne supunem ordinelor stăpânului, adică Dumnezeului. Aceeași rațiune se află la baza multor mișvot *lo-taase* (să nu faci) *לֹא תַעֲשֶׂה*. De exemplu interdicția de a mânca carne de porc. Această interdicție ne vine direct de la Dumnezeu. În midraș scrie: „Să nu spună omul eu nu vreau să mănânc carne de porc. Să spună eu vreau să mănânc carne de porc, dar ce pot face ... părintele nostru din ceruri m-a obligat să nu mănânc (Safrā, VaYikra 20:26). Cu alte cuvinte, singura cauză că ne este interzis să mâncăm porc este că așa ne-a ordonat Dumnezeu.

Să revenim la povestea grădinii Edenului și să vedem continuarea evenimentelor. Grădina Edenului era plină de minunății ale naturii. În afară de plante și pomi minunați, erau în grădină și animale, unele chiar animale sălbatice. Cu toate că Adam și Hava erau „goi” în fața acestor primejdii, ei nu se temeau, fiindcă ei trăiau cu sentimentul că Dumnezeu îi apăra.

Până la sfârșit cei doi au mâncat din pomul cunoașterii, dar în contradicție cu atenționarea lui Dumnezeu „în ziua când vei mânca din el vei muri” – nu s-a întâmplat nimic! Amenințarea li se părea în zadar. Ei nu au înțeles că în ziua în care ei vor mânca din acest pom ei vor deveni muritori. În urma faptului că amenințarea nu a fost respectată, ei au încetat să creadă că Dumnezeu îi va apăra. Așa trebuie să înțelegem versetul „Și li s-au deschis ochii amândurora și au cunoscut că erau goi”. Lipsa unei pedepse prompte pentru mâncarea smochinelor i-a făcut să se simte „goi” în fața primejdiilor din grădină. Din această cauză au încercat să se apere cu tot ce aveau la îndemână „și au cusut frunze de smochin și și-au făcut șorțuri” (Geneza 3:7) și s-au ascuns între pomii grădinii.

Atunci a apărut Dumnezeu în fața lor și i-a condamnat și i-a alungat.

După această interpretare, alungarea lui Adam și Hava din grădina Edenului nu este o pedeapsă pentru că au mâncat fructe interzise. Doar este știut că pentru orice păcat se poate face *teşuva* (reînțoarcere) care aduce la ștergerea păcatului, după cum scrie în cartea lui Iona despre oamenii din Ninve: „Când Elohim (Dumnezeul) a văzut ce au făcut, că renunțaseră la căile lor rele, nu a mai adus nenorocirea pe care spusese că o va aduce asupra lor” (Iona 3:10).

Așadar, care a fost cauza alungării lui Adam și a Havei din grădina Edenului? Rămânerea în această grădină se cuvine oamenilor care au credință și încredere totală în Dumnezeu. Adam și Hava au simțit nevoia să se ascundă din fața Dumnezeului „Când au auzit glasul lui Adonai Elohim (Domnului Dumnezeu), care umbla prin grădină în adierea zilei, Adam și Hava s-au ascuns de fața Domnului Dumnezeu printre pomii grădinii” (Geneza 3:8). Astfel ei au dezvăluit neîncrederea lor în Dumnezeu, un fel de încredere care s-a crăpat și niciodată nu se va putea pune la loc cum a fost înainte. Alungarea lor din grădină a fost un rezultat al lipsei de încredere a lui Adam și Hava, care arată prin comportamentul lor că nu sunt vrednici să rămână în grădina Edenului „Și Domnul Dumnezeu l-a alungat din grădina Edenului ca să lucreze pământul din care fusese luat” (Geneza 3:23).

Un ultim punct din povestea grădinii Edenului este legat de „tunicile de piele” pe care le-a făcut Dumnezeu pentru Adam și Hava. Chiar și după alungarea lor din grădina Edenului, Dumnezeu nu i-a părăsit. Ca să nu se expună primejdiilor din afara grădinii fiind „goi”, Dumnezeu le-a făcut tunici de piele, care simbolizează continuitatea apărării lor. Spre deosebire de „frunza de smochin” pe care ei și-au pregătit-o, Dumnezeu le-a pregătit tunici, care erau făcute din piele, un material foarte puternic care simbolizează puterea și rezistența uriașă a lui Dumnezeu. Prin aceste tunici de piele, Dumnezeu le amintește lui Adam și Hava că chiar și atunci când sunt în afara grădinii Edenului, [El - prin îndurarea lui nesfârșită, nu-i va părăsi niciodată și întotdeauna îi va păzi și îi va ocroti.](#)

Pericopa Bereșit - Soțiile lui Cain קין [anul 5780]



În pericopa noastră, la Geneza 4:17 scrie: „Și Cain a cunoscut-o pe femeia sa și ea a zămislit și l-a născut pe Hanoch (Enoch); și el a construit un oraș și a pus nume orașului după numele fiului, Hanoch”. Aici, după ce am învățat că Adam și Hava (Eva) aveau doar doi băieți, ei s-au căsătorit. De Hevel (Abel) nu scrie dar noi înțelegem mai târziu. [De unde au apărut nevestele?](#)

Bineînțeles că Hazal, înțelepții noștri se ocupă cu întrebarea aceasta în mod intens, mai ales înțelepții din Eretz Israel din secolele 1-2 e.n.. După percepția lor, toată povestea începe cu nașterea lor descrisă în Geneza 4:1-2: „Și Adam a cunoscut-o pe Hava (Eva), femeia sa și ea a zămislit și l-a născut pe Cain ... și iarăși a născut pe fratele lui, pe Hevel (Abel)”. Despre aceste evenimente scrie în midrașul Bereșit Raba 23:3: „Rabi El'azar Ben Azaria a spus (despre Adam și Hava): trei minuni s-au petrecut în aceeași zi; în aceeași zi s-au creat, în aceeași zi s-au culcat și în aceeași zi au scos generații (urmași). Rabi Iehoșua Ben Korha a spus: **s-au urcat în pat doi (Adam și Hava) și au coborât șapte, Cain și gemena lui, Hevel (Abel) și cele două gemene ale lui**”.

Midrașul de mai sus face această interpretare print-un sistem care se bazează pe diferitele cuvinte care apar în textul ebraic original. În textul ebraic original apare prepoziția *et* וְ, care este un indicator că substantivul care vine în continuare este la cazul acuzativ. Această prepoziție nu este obligatorie să apară ci este facultativă. Aici ea apare odată la Cain și de două ori la Hevel. Percepția din midraș este că acest cuvânt, când apare, adaugă ceva la conținutul frazei. De aici midrașul ajunge la concluzia că primul, Cain avea o soră geamănă pe când al doilea, Hevel avea două. În afară de asta se mai adaugă și că la Cain apare și sarcina și nașterea pe când la Hevel apare numai nașterea. De aici concluzia care apare și în alte midrașim că cei doi erau frați gemeni și aveau încă trei surori gemene.

Cele două soții mai apar într-un alt midraș intitulat „Pirkei deRabi Eliezer”: „Rabi Țadok a spus: O mare gelozie a intrat în Cain din cauză că prinosul lui Hevel a fost primită și nu a lui. Dar mai mult decât atât, mai este încă o cauză și anume că soția lui Hevel era cea mai frumoasă femeie dintre toate femeile. Cain și-a spus, îl omor pe Hevel și o iau pe soția lui. Când erau pe câmpie, a luat o piatră și ia băgat-o în frunte (după Geneza 4:8)”. Vedem aici gelozia care l-a orbit și care s-a adăugat la gelozia pe prinos. Ambele au dus la mânia de neînchipuit de a-și omorî propriul frate.

Trebuie să discutăm pe scurt câteva probleme legate de aceste fapte. În primul rând, ne este scris chiar în Tora că Adam a avut mai mulți copii: „Și au fost zilele lui Adam după ce i s-a născut Șet/Set opt sute de ani; și i s-au născut fii și fiice” (Geneza 5:4).

A doua problemă este incestul, căsătoria printre frați. Așa noi știm că Avraham s-a căsătorit cu sora lui vitregă, Sara: „Dar este într-adevărat sora mea, fiica tatălui meu, dar nu și fiica mamei mele, și a ajuns nevasta mea” (Geneza 20:12). Despre acest fapt vom comenta cu altă ocazie. Acest lucru a fost interzis cu sute de ani mai târziu, după ce Moșe a primit Tora. Și așa este porunca: „Și goliciunea (organele) surorii tale, fiica tatălui tău sau fiica mamei tale ... să nu dezvelești goliciunea lor”. (Levitic 18:9).

În orice caz, soarta a fost ca urmașii lui Cain să nu continue omenirea ci să dispară după zece generații. Cine vor continua generațiile sunt urmașii celui de al treilea frate, Șet, care se va naște după moartea lor.

Pericopa BeȘalah - Cadrul istoric al „Cântării lui Devora” (haftara) [anul 5784]



În Tanach sunt trei cântări de victorie: Cântarea mării, Cântarea lui Devora și Cântarea lui David. Cântarea mării (Exod cap. 15) vine în urma succesului evreilor de a se elibera de sub jugul robiei egiptenilor prin evadare. Cântarea lui David (2Samuel cap. 22; Psalmi cap. 18) apare după uriașul succes a lui David, tânărul rege, în înfrângerea și cucerirea tuturor inamicilor țării și inițierea unui imperiu vast care ajungea până la râul Eufrat: „David a rostit în fața Domnului cuvintele acestei cântări în ziua în care Domnul l-a scăpat din mâna tuturor dușmanilor lui și din mâna lui Șaul” (2Samuel 22:1).

Cântarea lui Devora este mai greu de explicat. De ce victoria asupra lui Iavin, regele Hațor, a primit așa o recunoaștere mare, spre deosebire de victoriile lui Ehud Ben Ghera asupra moabiților și al lui Ghidon asupra midianiților? Ce este atât de special în lupta lui Devora și a lui Barak cu canaanii? Doar pe aceștia i-a învins deja Iosua Bin Nun יהושע בן נון de două ori: pe regii sudului (Iosua cap. 10) și pe regii nordului în frunte cu Iavin, regele Hațor (Iosua cap. 11). Acestea erau victorii parțiale, evreii au reușit să cucerească zonele muntoase din centru și nord, dar nu au reușit în zona văilor și a litoralului: „Iosua era bătrân, înaintat în zile ... iar pământul de luat în stăpânire a rămas nespus de mult” (Iosua 13:1); „Domnul a fost cu Iuda și el a pus stăpânire pe ținutul muntos; dar nu i-a înlăturat pe locuitorii din vale, căci avea care de fier” (Judecători 1:19).

Așa a fost și cu zona din nord: „Dar [cei din] Manase nu au luat în stăpânire Bet-Șean ... Taanah ... pe locuitorii din Meghiddo ... iar canaanitul a locuit mai departe pe pământul acela” (Judecători 1:27).

Din documente arheologice noi știm că de-a lungul litoralului și în văile din nord stătea armata egipteană pentru a apăra calea pe mare din Egipt în Mesopotamia. Acest drum avea o valoare semnificativă, atât economică cât și militară pentru Egipt. Israelienii nu dețineau forța necesară să lupte cu armata imperiului egiptean, care se baza pe care de fier rapide. Probabil că aceasta este cauza lipsei a două cântări în cartea Iosua pentru aceste victorii mărețe; cele două victorii erau parțiale, israelienii nu i-au învins pe egipteni și pe canaanieni, vasalii lor. După stabilirea israelienilor în zona muntoasă, a început o conviețuire cu canaanii, fiecare bazându-se pe reușitele sale parțiale: „Când s-a întărit Israel, i-a pus pe canaanii la corvoadă, dar de înlăturat nu i-au înlăturat” (Judecători 1:28).

Cu alte cuvinte, chiar și în locurile în care israelienii erau la putere, ei nu i-au alungat pe canaanii, ci le-au constrâns stăpânirea. Această situație a continuat câteva generații până când, după cam 150 de ani de când Iosua a cucerit țara, iar s-au ridicat canaanii contra Israelului, de data aceasta conduși de Iavin, regele Hațor. Bineînțeles că nu este vorba de același rege cu care a luptat Israel în frunte cu Iosua. Acest nume este o poreclă dinastică, așa cum este și Faraon: „Domnul i-a vândut în mâinile lui Iavin, regele Canaanului, care domnea în Hațor, iar căpetenia oștirii era Sisera חִסְרָא; acesta stătea în Haroșet Ha-Goyim חַרְוֶשֶׁת הַגּוֹיִם; fiii lui Israel au strigat către Domnul, căci [Iavin] avea nouă sute de care de fier și îi asuprise pe fiii lui Israel cu putere vreme de douăzeci de ani” (Judecători 4:2-3).

Ce oare i-a determinat pe canaanii după cam 150 de ani de reciprocitate cu israelienii să se ridice contra lor? Presupunerea unui mare arheolog israelian este că Sisera trebuie identificat cu tribul Șerden din Neamurile mării חִסְרָא care au invadat țara în anii 1150-1250 î.e.n. veniți din insulele grecești. Cu această invazie au venit și Filistinii și s-au așezat în partea de sud a litoralului. Tribul Șerden s-a așezat în partea de nord a litoralului. Ei au adus cu ei care de fier și arme performante, ca și restul neamurilor veniți. Această invazie militară extrem de

puternică a semănat speranțe în inima canaanitilor că împreună vor reuși să-i gonească pe evrei și din zona muntoasă.

Această combinație între tribul Șerden și canaaniti cu centrul în Haroșet Hagoyim a dat rezultate militare bune acestei coaliții, după cum scrie: „... i-au presat pe fiii lui Israel cu putere vreme de douăzeci de ani” (Judecători 4:3). Arheologul identifică orașul cu un sit săpat în zona numită astăzi Tel Iron, de unde a ieșit armata invadatoare să ocupe Valea Izreel și așa să despartă triburile din nord de cele din centru. Astfel putem înțelege următorul verset din cântarea lui Devora: „În zilele lui Șamgar, fiul lui Anat, în zilele laelei, pustii erau cărările, iar cei ce umblau pe poteci mergeau pe cărări întortocheate” (Judecători 5:6). Aici este vorba de devieri ale drumului care să asigure legătura între triburile din nord și cele din centru, realizată până atunci prin trecerea prin Valea Izreel. Acum s-a complicat situația, iar cei veniți din Samaria spre Galilee trebuiau să treacă prin Valea Iordanului de est, de acolo să se urce spre munții Ghilad și Golan și de acolo să coboare la Valea Iordanului. Acestea sunt acele „cărări întortocheate” de care vorbește Devora.

Această situație era insuportabilă pentru triburile din nord care au fost despărțite de la centrul religios și național din Șilo. Și iată că Devora îl cheamă pe Barak Ben Avinoam din tribul Naftali, care stătea în Galileea Superioară de est încurajându-l să iasă la război. Inițiativa la război vine din partea unei conducătoare religioase – profetesă și judecătoare – deoarece primejdia unei izolări era asimilarea triburilor din nord în populația canaanită și feniciană. Devora nu s-a referit doar în mod general, ci a propus și mișcări tactice de război: „Du-te trage-te pe Muntele Tabor și ia cu tine zece mii de oameni dintre fiii lui Naftali și dintre fiii lui Zabulon” (Judecători 4:6). Ca o profetesă adevărată, ea promite și rezultatele războiului: „Eu îl voi atrage la tine, către valea Kișon, pe Sisera, căpetenia oștirii lui Iavin, cu carele lui și cu pedestrima lui, și-l voi da în mâna ta” (Judecători 4:7). Reacția lui Barak, care avea probabil o pregătire militară, este ciudată: „Barak i-a zis, dacă vii cu mine, mă duc! Dacă nu vii cu mine, nu mă duc!” (Judecători 4:8). De ce oare un militar are nevoie de o femeie să meargă cu el la război? Pare că Barak a văzut în propunerea lui Devora ceva nelogic. Noi știm că Muntele Tabor se află în Valea Izreel. El este izolat de munții Galileei din nord și de asemenea de munții Samarei din sud. Pe munții Galileei din nord canaanitii și filistinii nu au îndrăznit să se urce, deoarece carele lor de fier nu sunt efective în zone muntoase. Însă să strângă forțe militare pe Muntele Tabor este dea dreptul o sinucidere, fiindcă ei vor fi înconjurați imediat de carele de fier care se vor instala în valea care înconjoară muntele. Într-adevăr, așa s-a și întâmplat: „Sisera și-a chemat la arme toate carele – nouă sute de care de fier – și tot poporul care era cu el din Haroșet Hagoyim către valea Kișon וישו” (Judecători 4:13).

Reacția lui Barak se bazează probabil pe ipoteza că luptătorii săi nu vor accepta mișcarea nelogică pe care Devora o propusese. Singura posibilitate ca ea să se concretizeze, este ca Devora însăși să vină la întâlnirea oștirilor și să le vorbească ca o profetesă care aduce cuvântul Domnului. Într-adevăr, Devora se alătură lui Barak și seamănă între luptători un spirit de credință și curaj: „Devora i-a zis lui Barak, ridică-te! Aceasta este ziua în care Domnul îl dă pe Sisera în mâna ta! Oare nu Domnul iese [la luptă] înaintea ta?” (Judecători 4:14). După cum ea a profetizat, făgăduința divină s-a împlinit și oștirea canaanită-filistină a fost înfrântă: „Domnul i-a învălmășit pe Sisera și toate carele și toată tabăra [aducându-i] sub ascuțișul sabiei, în fața lui Barak ... Barak a urmărit carele și tabăra până la Haroșet Hagoyim, și toată tabăra lui Sisera a căzut sub ascuțișul sabiei, n-a rămas nici unul” (Judecători 4:15-16). Ce s-a întâmplat aici? Cum au învins niște luptători lipsiți de arme metalice o armată uriașă de care? De ce Sisera și oamenii lui au fost nevoiți să-și părăsească carele și să fugă pe jos? „Sisera a coborât din car și a fugit pe jos” (Judecători 4:15).

În capitolul 4 nu găsim nicio explicație militară la această înfrângere, ci doar una religioasă. Însă în cântare, în capitolul 5 găsim aluzii militare. Din aceste aluzii noi învățăm că s-a petrecut o inundație a râului Kișon, care a acoperit zone mari din Valea Izreel și a provocat carelor lui Sisera să se împotmolească în noroiul Valei Izreel: „Puhoiul Kișon i-a măturat, puhoiul străvechi, puhoiul Kișonului!” (Judecători 5:21). Iar istoricul Iosephus Flavius (Israel, sec. 1 e.n.) scrie în cartea sa „Antichități iudaice” că a început deodată o ploaie torențială cu fulgere și tunete și ea a dus la aceea inundație în care s-au împotmolit carele lui Sisera.

Buimăceala canaanitilor provenea de la faptul că acestă ploaie – un adevărat potop – a venit în toiu veri. Oare noi cunoaștem așa ceva în Israel? Bineînțeles că da. Acestea sunt precipitații care vin cu fenomene electrice aduse de

presiunea atmosferică scăzută numită astăzi „presiunea atmosferică din Marea Roșie” אפיק ים סוף. Aceste precipitații ajung câteodată până la Valea Izreel. Așadar minunea era anotimpul în care aceasta s-a petrecut, deoarece în toiu verii se întâmplă extrem de rar. Faptul că profetesa Devora a prevăzut-o dându-i lui Barak dispoziții precise cum să se pregătească la ele și că ele au avut loc exact cum a spus ea – aceasta calitatea miraculoasă pe care nicio explicație rațională nu o poate desluși: „Cerurile au picurat și ele, iar norii au cernut ape, munții s-au scurs dinaintea Domnului – Celui din Sinai – dinaintea Domnului, Dumnezeului lui Israel” (Judecători 5:4-5).

Care este legătura între Sinai și Muntele Tabor? Toți comentatorii, primii și ultimii, au avut probleme aici. Majoritatea se bazează pe midrașul Sifri 33:6 care atribuie acest verset evenimentului de pe Muntele Sinai, darea Torei. Datorită ei, Devora a reușit să aducă poporul la victorie. Dar după explicația legată de vreme este clar că este vorba despre „presiunea atmosferică din Marea Roșie” care se află la coasta deșertului Sinai și de acolo continuă spre nord, spre Neghev și mai departe spre Valea Izreel, unde cantitățile de precipitații ajung la sol.

Victoria a fost covârșitoare: „ ... Toată tabăra lui Sisera a căzut sub ascuțișul sabiei – n-a rămas nici unul” (Judecători 4:16). După aceea s-a întâmplat ceva ce nu a mai fost de pe vremea lui Iosua: armata israeliană a reușit să pătrundă în orașele canaanene fortificate – primele fiind Meghiddo și Hațor – și să le distrugă.

Pericopa BeŞalah - Cântarea femeilor [anul 5783]



După ce egiptenii s-au înecat în mare și poporul Israel a fost salvat, s-a spus o cântare de recunoștință și gloriificare a minunii. În pericopa noastră sunt două cântări: una lungă spusă de Moșe și Bnei Israel (Fii lui Israel), iar după ea o cântare scurtă spusă de femei. Despre cântarea bărbaților noi nu știm prea multe, însă despre cântarea femeilor avem mai multe informații, anume că ea a conținut și muzică și dansuri: „Profetesa Miriam, sora lui Aron, a luat în mână o tamburină și toate femeile au ieșit cu ea, cântând la tamburine și dansând” (Exod 15:20). Înțelepții sunt în dezacord în legătură cu importanța și vremea acestei cântări a femeilor. În consecință ei nu sunt de acord despre poziția femeilor față de Dumnezeu.

În midraș noi citim despre un fel de concurs între trei grupuri care au vrut să spună o cântare: bărbații, femeile și îngerii. Dumnezeu a hotărât ordinea punând femeile înaintea îngerilor în ciuda împotrivriri îngerilor (Tanhuma, Beşalah 13).

În alt midraș noi găsim o altă ordine a cântăreților în care neînțelegera este între Israel și îngeri, cu alte cuvinte între omenesc și spiritual. Împărțirea secundară între oameni nu este treaba lui Dumnezeu, ci este prerogativa

omului. După acest midraș femeile au fost primele înaintea bărbaților printr-o surpriză ori printr-o organizare rapidă înaintea bărbaților (Pitron Tora, Haazinu, p.135).

Rași la versetul 21 din Exod 15 spune că Miriam a spus o cântare femeilor, pe când la bărbați s-a procedat în felul următor: „El spune și ei răspund după el”. Rași mai adaugă mai înainte că femeile erau mai pregătite pentru acest eveniment decât bărbații. Ele erau de asemenea mai pline de credință decât bărbații. Din această cauză ele au pregătit din timp instrumentele muzicale care să le acompanieze la cântare. Comentatorii lui Rași mai adaugă că femeile nu au cântat doar un verset după cum apare în Tora, ci femeile și Miriam au spus o cântare întregă paralel cu cântarea bărbaților. Toraua a scurtat și nu a repetat toată cântarea deoarece era deja scrisă.

Marele comentator Abarvanel (Portugalia-Italia, sec. 15) prezintă în felul următor: când Miriam i-a auzit pe bărbați cântând, a organizat femeile ca ele să cânte ca bărbații. El aduce cântarea femeilor care este de fapt o sinteză a cântării bărbaților. El ne mai spune că Toraua subliniază faptul că Miriam este sora lui Aharon ca să ne descrie nivelul ei de profeție. Miriam era o profetesă de nivelul lui Aharon și nu de nivelul lui Moșe. Ca urmare cântarea ei era un efect al inspirației duhului sfânt (*ruah hakodeș*) asupra ei. Așa că rezultatul a fost o cântare asemănătoare cu aceea a lui Moșe, deoarece amândoi au fost inspirați de la aceeași experiență.

Sunt mulți comentatori care merg în urma cărții Hazohar afirmând că toți evreii au ajuns atunci la un nivel extrem de înalt de profeție și toți au cântat împreună.

Noi vom termina cu un alt pasaj deosebit și extrem de important din Zohar. Acolo scrie că pentru Dumnezeu cântarea femeilor era atât de importantă, încât femeile atunci cântau zilnic în fața lui Dumnezeu varianta feminină a cântării mării. Dumnezeu, toți *țadikimii* (oameni perfecti) și îngerii vin să asculte femeile și să se delecteze de cântarea lor (Zohar, partea 3, 167:b).

Pericopa Beșalah - Miryam Hanevia, femeia - profet [anul 5779]



”Și Miryam profetesa, sora lui Aron, a luat tamburina în mâna ei și toate imediat după aceea femeile au ieșit după ea cu tamburine și dansând. Și Miryam le-a răspuns: „cântați-I lui Adonai că s-a înălțat, a aruncat în mare caii și călăreții lor” (Exod 15:20-21).

Fragmentul acesta, care ne povestește despre cântecul lui Miryam după retragerea mării, nu a captat prea mult interesul comentatorilor clasici. Ulterior, analizele altor interpreți au permis, între altele, să descoperim în aceste versete dovezi despre activitatea și comportamentul independent al femeilor în perioada Tanachului.

În versetul de mai sus Miryam apare pentru prima oară cu numele ei adevărat. La începutul cărții „Exod”, în

povestea despre nașterea lui Moșe, apare o fugitivă aluzie la Miryam sora lui Moise, dar Toraua preferă să lase în obscuritate detalii despre identitatea membrilor de familie (tata, mama și sora) din cauză că, în vremea aceea, tot ce era legat de Exod reprezenta un fapt clandestin, secret. Doar în cartea „Numeri” avem o descriere completă a acestei familii (26:58-59).

Din cauză că numele ei este amintit pentru prima oară aici, după Șirat Hayam (cântecul mării), se adaugă lângă numele ei și înrudirea, „sora lui Aharon”. Însă ceea ce este impresionant este încă o adăugare la nume și anume denumirea de profetesă. Până acum acest titlu i-a fost dat doar lui Avraham, „că profet este” (Geneza 20:7). Dar, iată, aici titlul este atribuit pentru prima oară unei femei.

Totuși, atribuirea acestui titlu lui Miryam ridică, la rândul ei, întrebări și în primul rând prin ce apare puterea ei de a profeti? Hazal, înțelepții, găsesc asta în fapte care s-au petrecut înaintea nașterii lui Moșe, și anume că ea ar fi spus tatălui ei „la sfârșit vei avea un băiat care va salva poporul evreu din Egipt” (Midraș Mechilta, Beșalah). Viziunea asta l-a convins pe Amram, tatăl, să-și reia viața conjugală în ciuda amenințărilor de existență. În Tora nu avem nici o indicație despre așa ceva, în afara spuselor lui Miryam însuși, cum că HAȘEM a vorbit și cu ea și cu Aharon așa cum a vorbit și cu Moșe: „Oare numai cu Moșe a vorbit Adonai, doar și cu noi a vorbit?” (Numeri 12:2). De aici devine cât se poate de clar că Miryam avea capacități profetice care nu ne sunt povestite în Tora. Ca dovadă, descoperim cu diferite ocazii contribuțiile ei la conducerea poporului în perioada ieșirii din Egipt. Vom aminti doar două cazuri:

1. Miryam a fost pedepsită fiindcă a vorbit urât de Moșe fiind contaminată cu lepră. Toraua scoate în evidență că poporul îi este fidel acestei mari conducătoare și nu înaintează în pustiu până când Miryam n-a putut să meargă și ea: „Și Miryam a fost închisă în afară de tabără șapte zile și poporul nu a mers până când Miryam nu li s-a alăturat” (Numeri 12:15).
2. După o tradiție foarte veche pe care o găsim și în Toraua scrisă și în Toraua orală, Miryam este una din cei trei conducători ai poporului la ieșirea din Egipt și ai marșului în pustiu: „Pentru că te-am scos din țara Egiptului și te-am răscumpărat din casa robilor și am trimis înaintea ta pe Moise, Aharon și Miryam” (Mica 6:4); „Trei conducători buni a avut Israel și anume: Moșe, Aharon și Miryam (Talmud Bavli, Taanit 9:a).

Noi nu știm datorită căror fapte a ajuns Miryam la această poziție înaltă în afară de contribuția ei „anonimă” la nașterea lui Moise și participarea la „revolta” împotriva lui Moșe. Nu s-a spus un cuvânt în Tora despre trăsăturile ei de lider în afară textului analizat de noi chiar la începutul articolului, cu cântecul mării în care ni se spun câteva cuvinte despre aceste trăsături ale ei printre celelalte femei. Dar textul ascunde niște explicații mai profunde.

Toraua ne arată în primul rând caracterul ei de inițiatore: „Miryam ...a luat tamburina în mână”. Midrașul Lekah Tov la Exod ne spune că ceea ce este important este cine are inițiativa. Ori, cea care reușește să le entuziasmeze pe femeile care au ieșit după ea cu tamburine și dansuri este nimeni alta decât Myriam.. Scriptura accentuează că „toate femeile” au ieșit după ea, cu toate că midrașul spune că numai cele care erau potrivite la profeție au ieșit.

Și alegerea textului care s-a cântat a fost făcută de Miryam: „Cântați-I lui Adonai că s-a înălțat, a aruncat în mare caii și călăreții lor” (Șmot/Exod 15:20-21). Se pare că Miryam repetă cuvintele spuse la început de fratele ei, Moise. Dar nu este așa. Este o mare diferență între ce au cântat cei doi. Moșe a început la singular: „Voi cânta lui Adonai că S-a înălțat de tot” (Exod 15:1), în timp ce Miryam se adresează femeilor la plural și în mod imperativ și le cheamă să participe la această experiență de credință „cântați-I lui Adonai”.

S-ar putea să fie aici o aluzie la stiluri diferite de conducere. În timp ce Moșe se închide și își consacră timpul dialogului cu Kadoș Baruch Hu, Miryam iese în public și se comportă ca un adevărat lider. [Miryam este primul personaj feminin din Tanach care se comportă ca o femeie de stat](#). Despre viața ei personală nu ni se spune nimic în Tora. În această privință ea seamănă cu fratele ei, Aharon, care, grație rolului lui de cohen (preot), dar și firii lui, este perceput în tradiția evreiască ca un om popular și care are grijă de compatrioții lui, un om al păcii. Poate din cauza asta supranumele de „Miryam - sora lui Aron” vine să accentueze caracterul ei de lider pragmatic și înțelept, care decide să îl urmeze pe fratele ei, Aron.

Pericopa Bešalah - Nahşon Ben Aminadav, un erou advărat [anul 5780]



Nahşon a fost cea de-a cincea generație de la Iehuda, fiul lui Iaakov; Iehuda l-a avut pe Peret, care l-a avut pe Heţron și el la rândul său pe Ram și acesta pe Aminadav, tatăl lui Nahşon. Pentru prima oară îl întâlnim în Tora într-o împrejurime neașteptată, în Exodul 6:23 "Și și-a luat-o Aron pe Elişeva fiica lui Aminadav sora lui Nahşon de nevastă și i-a născut pe Nadav și pe Avihu, pe Elazar și pe Itamar".

Aici Nahşon este amintit ca fiind fratele lui Elişeva când aceasta s-a măritat cu Aharon. În Tora de obicei este amintit numai numele tatălui (și aici se întâmplă la fel). Dar de ce aici Tora a adăugat și numele fratelui? Rași ne învață: "Cel ce dorește să-și ia o soție ar trebui să-i cunoască frații" De multe ori copilul seamănă cu fratele mamei. Așa și Aharon, înainte de a se însura l-a cunoscut pe acest frate și a înțeles că este un om bun.

O săptămână după ce au ieșit din Egipt, stau fiii lui Israel în fața apei cu valuri mari ale mării și în spatele lor se află Egiptenii. HaKadoş Baruch Hu îi spune lui Moşe: "Spune fiilor lui Israel să pornească". Și aici se dovedește curajul și eroismul lui Nahşon și devotamentul lui la HAŞEM. Povestea este relatată în câteva Midraşimuri și în Talmud în tratatul Sota 37a și în Midraş Mechilta, Bešalah 5:

"Când au ajuns triburile la mare, fiecare spunea: "Nu eu cobor primul în mare." ... În timp ce stăteau și se sfătuiau, a sărit Nahşon ben Aminadav și a căzut în apă. La el se referă versetul din Psalmi (69:2-3). Mântuiește-mă, HAŞEM că a intrat apa până la sufletul meu. Afundatu-m-am în noroiul adâncului, care nu are fund"

În Midraş Pirkey deRabi Eliezer este relatată o legendă despre membrii tribului Binyamin, care au vrut să sară primii, dar cei din tribul Iuda nu i-au lăsat și au aruncat în ei cu pietre. Atunci legenda descrie momentul impresionant în care Nahşon Ben Aminadav a sărit primul, în toiu acestor dispute.

Gestul său plin de curaj a produs schimbări importante atât în destinul său, cât și în viața și viitorul tribului său:

Astfel, datorită lui, după midrașim și după Talmud, s-a dat regalitatea tribului lehuda când țara a devenit regat, cu toate că alte triburi (cum ar fi de exemplu Reuven, primul născut) aveau prioritate. Iehuda era al patrulea copil. În Mechilta de Rabi Yișmael, Beșalah scrie: "Cel ce mi-a sfințit numele pe mare va veni și va conduce [neamul lui] Israel". Din copiii copiilor lui Nahșon au ieșit regele David și regii din Iehuda.

La fel, când a fost inaugurat Mișkan, cei doisprezece președinți (conducători, șefi) ai triburilor au adus primii jertfele. Cu toate că Iehuda nu era cel mai mare dintre triburi, el a fost cel care a primit onoarea de a aduce primul jertfa și de asta este scris în Midraș Raba: "A spus Rabi Șimon ben Iohai: I-a spus HaKadoș Baruch Hu lui Moșe: Cel ce mi-a sfințit numele pe mare el va fi primul care se va apropia [pentru a aduce jertfa] și acesta a fost Nahșon".

În Midraș Yalkut Șim'oni ne este povestit că atunci când Moșe a poruncit să se adune sfatul celor 70 de bătrâni care să îl ajute în conducerea poporului, Nahșon a fost unul dintre ei.

Moartea lui a fost tragică chiar dacă nu știm sigur în ce împrejurări a murit, întrucât în cartea "Seder olam raba" (un midraș istoric editat în primele două secole ale Erei Curențe) sunt avansate trei variante diferite privind modul în care ar fi putut muri, toate trei întâmplări tragice. Prima variantă este incendiul care a izbucnit la marginea taberei evreilor când ei s-au plâns la Domnul și El s-a mâniat (Numeri 11:1). În incendiu printre cei 70 de bătrâni care s-au urcat pe munte să-l întrebe pe Moșe era și Nahșon. De ce a trebuit să moară ?. Fiindcă n-a sărit să-l apere pe Moșe în fața poporului plângăreț, afirmă textul amintit.

A doua a fost povestea cu cele 12 iscoade care au fost trimise de Moșe să cerceteze țara. Când Calev spunea că vor putea cuceri țara (Numeri 13:30) și a amintit tot ce a fost și a spus printre altele că Moșe a despiciat marea, a sărit Nahșon întrebând: Chiar Moșe a fost cel care a despiciat? Atunci a izbucnit apă din fântâna lui Miriyam și Nahșon s-a înecat.

A treia este povestea celor care s-au hotărât să se urce pe munte în timp ce Moșe și Yehoșua cu bătrânii se întrebau ce să facă după întoarcerea iscoadelor din misiune (Numeri 14:40). El a fost cel care i-a adunat pe băieții care s-au urcat pe munte. Moșe le-a spus să nu meargă dar ei s-au încăpățânat și Amalekiții și Cnaaniții care au venit de pe munte i-au omorât (Numeri 14:45).

Nahșon este până astăzi un exemplu de curaj și eroism extraordinar. Numele său, atașat unor evenimente, instituții, sau persoane reprezintă un simbol al curajului, vitejiei, eroismului. Astfel, în Aprilie 1948 operațiunea încununată de succes desfășurată de Hagana pentru eliberarea drumului spre Ierusalaim, în ultimele șase săptămâni ale Mandatului Britanic, cu o lună înainte de adoptarea declarației de independență, a fost numită "Mivța (operațiunea) Nahșon". Și în armată (Tahal) a existat o unitate de drone care s-a numit Nahșon, iar unitatea de intervenție armată a administrației închisorilor se numește Nahșon.

Pericopa Bo - Jertfa de Pesah - Korban Pesah [anul 5780] קרבן פסח



Toate jertfele din Tora pot fi împărțite în două categorii:

1. **Jertfe personale** – fiecare persoană sau un grup de persoane le jertfesc
2. **Jertfe publice** – cohen (preot) sau cohen gadol (mare) le jertfesc în numele poporului

Cele două variante se deosebesc din punct de vedere de halacha. Timpul în care se aduce jertfa publică este permanent, el amână Șabatul și amână impuritatea. Spre deosebire, jertfa personală nu are un moment permanent, nu amână Șabatul sau impuritatea, adică nu se aduce dacă acestea există în acel moment (Talmud Bavli, tractatul Ioma 50:a). Numai jertfa de Pesah diferă de toate acestea, după cum învățăm de la Rambam (Maimonides): „Singura jertfă personală care este un fel de jertfă publică este jertfa de Pesah pe care fiecare persoană o va jertfi pe data de 14 Nisan” (introducerea la Mișna, tractatul Kodașim).

Momentul aducerii jertfei de Pesah este permanent, 14 Nisan „între două seri”, adică timpul între apusul soarelui și lăsarea nopții (este momentul schimbării datei zilei de la 14 Nisan la 15 Nisan). Este vorba despre zorii zilei de 15 Nisan. Nu cohenul îl jertfește în numele poporului, ci fiecare evreu este poruncit s-o facă în mod personal, spre deosebire de jertfă publică. Această poziție specială a jertfei de Pesah – între jertfă personală și jertfă publică – i s-a acordat din cauză că de Pesah ne-am transformat din indivizi în public, în popor. Jertfa de Pesah și regulile ei redau această idee.

După spusele marelui Rabin Kuk, nu mijloace sociale, economice și altele fac legătura între persoane și le transformă într-o singură existență, ci o legătură metafizică-sufletească care transformă persoanele într-o obște, într-un popor. Trebuie observată totalitatea ca un singur organism. În jertfa de Pesah sunt puse în evidență persoanele, care prin adunarea lor împreună produc totalitatea și așa se adună toți indivizii la olaltă într-o națiune. Fiecare persoană este egală cu toată obștea.

Când Templul exista, s-a aplicat porunca de a însuși în fiecare an aceasta prin aducerea acestei jertfe unice, un fel de recapitulare anuală care să ne amintească începutul nostru ca popor pe această planetă: dintr-o mare familie binecuvântată într-un popor.

Sărbătoarea de Pesah în deșert

Jertfa de Pesah care a fost adusă în Egipt, în ajunul ieșirii de acolo, era unică și în regulile care s-au aplicat atunci și ele nu s-au mai aplicat nici odată de atunci. În Mișna tractatul Pesahim 9:8 scrie: „Cu ce se deosebește Pesah Egipt (a fost o singură dată) de Pesah (pentru) Generației?” Răspunsul detaliază cum a fost Pesahul în Egipt: S-au pregătit din ziua a zecea a lunii, s-au închis în casă, au stropit sânge pe amândoi ușorii ușii și pe pragul de sus. Toate aceste operațiuni au întărit sensibilitatea că o familie mare se transformă într-un popor organizat. La generațiile care au venit după ieșirea din Egipt nu mai era nevoie să se închidă în case și să stropească în jurul ușii cu sânge. Însă caracteristicile de transformare din indivizi în obștie au rămas în această sărbătoare.

Primul Pesah care s-a ținut așa cum îl sărbătorim noi de generații a fost la un an după ieșirea din Egipt: „Și au ținut Pesahul în luna întâi, în ziua a paisprezecea a lunii, între cele două seri, în pustiu Sinai; după cum poruncise HAȘEM lui Moșe, așa au făcut Bnei Israel” (Numeri 9:5). Sărbătoarea s-a ținut două săptămâni după inaugurarea

Tabernaculului de Roș Hodeș Nisan, adică întâi a lunii Nisan. Marele comentator Rașbam (nepotul lui Rași) ne spune: „Acum, după ce s-a construit Cortul, a poruncit să se facă (Pesahul) ca cel de Generații și nu ca cel de Egipt”.

Construirea Tabernaculului este una dintre cele mai importante etape în consolidarea evreilor ca indivizi care constituie un popor, chiar dacă cortul este temporar și nu a ajuns încă la locația unde își va avea sediul definitiv.

Era de așteptat ca Pesahul următor să se facă la locul permanent, adică în Templul care se va construi în țară. Dar câteva luni după prima sărbătoare a Pesahului în deșert, s-a întâmplat ceva grav, păcatul iscoadelor. Iar această generație va trebui să rămână în pustiu încă 40 de ani în care nu vor putea face circumcizie noilor născuți. Cine nu este circumcis nu poate să jertfească jertfa de Pesah, după cum citim „Pentru că tot poporul care ieșise din Egipt fusese circumcis, însă nimeni din tot poporul care se născuse în pustiu, pe drum după ce au ieșit din Egipt, nu fusese circumcis” (Iosua 5:5). Dacă ne întrebăm de ce nu puteau face circumcizie, răspunsul îl găsim în Talmud, tractatul Levamot 72:a. Acolo se spune că problema era că din cauza pedepsei nu era vântul (sau duhul?) din Nord care vindecă rana, adică nu aveau cum să vindece rana care se produce de la tăietură. Așa că nu puteau jertfi jertfa de Pesah fiindcă avem regula „dar nici un necircumcis să nu mănânce din el” (Exod 12:48).

Sărbătoarea de Pesah la intrarea în țară

Doar după ce a dispărut aceea generație, se putea reînnoi sărbătoarea de Pesah și ea se reînnoiește în varianta israeliană. Poporul evreu trece Iordanul în ziua a zecea a primii luni, Nisan. În cartea Iosua ne este detaliat în amănunte de ce trebuie acum ca poporul să fie circumcis (cap. 5, versete 2-9). După asta s-a deschis calea din nou la jertfa de Pesah, de data aceasta pe pământul Israelului: „Și Bnei Israel au așezat tabăra în Ghilgal și au sărbătorit Paștele în ziua a paisprezecea a lunii, seara în câmpiile Ierihonului. Și a doua zi după Pesah, în aceeași zi, au mâncat din grâul țării azime și boabe prăjite” (Iosua 5:10-11). Este o reînnoire publică, generală în acest Pesah către începerea șederii și stăpânirii țării de către noii ei locuitori. Faptul că au trecut 40 de ani de la ultima ținere a sărbătorii n-a influențat noua generație de a continua de unde a fost întrerupt. Și parcă acum continuă mai cu virtute povestea ieșirii din Egipt de parcă nici nu a fost întreruptă. Noua generație care s-a născut în deșert nu a participat la prima sărbătorire de Pesah și nu a cunoscut jertfa de Pesah de atunci și semnificația ei. [Ea trebuie să facă pentru prima oară această jertfă pe pământul Israelului și trebuie să învețe caracteristicile acestei jertfe pentru a consolida unitatea poporului evreu într-un singur popor.](#)

Pericopa Bo - Păcăleala plecării din Egipt [anul 5784]



Moise și poporul evreu au primit porunca de două ori să împrumute de la egipteni diverse obiecte:

- „Fiecare femeie va cere de la vecina ei și de la cea care locuiește în casa ei, vase de argint și vase de aur și haine ...” (Exod 3:22)
- „Vorbește așadar în auzul poporului, ca să ceară fiecare bărbat de la vecinul lui și fiecare femeie de la vecina ei vase de argint și vase de aur” (Exod 11:2)

Într-adevăr, așa s-a și procedat „Copiii lui Israel au făcut după cuvântul lui Moise și le-au cerut egiptenilor vase de argint și vase de aur și haine” (Exod 12:35).

Comentatorii, vechi și noi, și-au manifestat nedumerirea de această înșelăciune și au găsit diferite explicații. Chestiunea nu este una de dreptate; este evident că pentru munca grea pe care au făcut-o evreii în Egipt, li se cuvenea o răsplată care nu era mai mică decât acele obiecte. Problema este faptul că s-a ales minciuna și cacealmăua; să iei fără să intenționezi să returnezi, să le prezinți ca un împrumut fără să intenționezi să le returnezi.

Câteodată, cel slab n-are încotro decât să se folosească de păcăleală față de cel puternic, însă cele zece plăgi i-au transformat pe egipteni în partea cea slabă. De ce israelienii își primesc răsplata prin minciuni?

Adevărul este că nu trebuie să vorbim despre această păcăleală separat, ea fiind o parte dintr-o păcăleală mult mai mare: solicitarea lui Moise și Aron de la Faraon nu este să iasă din Egipt la libertate, ci să iasă doar ca să-l slujească pe Domnul – și să se întoarcă. Astfel i-au solicitat Faraonului, fiindcă în fața tufișului au primit porunca: „Lasă-ne să mergem cale de trei zile în deșert și să aducem jertfe Domnului” (Exod 3:18). Aici nu este vorba despre o eliberare pe vecie, ci despre o călătorie pentru a aduce o jertfă Domnului.

Moise repetă aceste lucruri de nenumărate ori: „Dă drumul poporului Meu să Mă slujească” (Exod 8:1); „ca să țină o sărbătoare pentru Mine în deșert” (Exod 5:1); „Să mergem să jertfim Domnului” (Exod 5:17) și altele. Așa au înțeles și Faraonul cu slujile lui, după cum reiese din multe versete, printre care: „Mergeți, slujiți Domnului” (Exod 10:8); „Dă drumul oamenilor să slujească Domnului Dumnezeului lor” (Exod 10:7); „și voi da drumul poporului ca să aducă jertfe Domnului” (Exod 8:28) și altele.

Într-adevăr, la începutul pericopei „BeŞalah”, când Faraonul a înțeles că poporul nu se va întoarce, ni se spune că poporul a fugit: „Și i s-a dat de veste regelui Egiptului că poporul fugise” (Exod 14:5) – nu după cum se stabilise.

Marea întrebare pe care au pus-o înțelepții și comentatorii din toate perioadele: De ce oare nu s-a spus adevărul?

Este adevărat că nu este o problemă de a minți pe un înrobitor feroce pentru a se elibera. Dar pentru ce? Nu este logic să presupunem că influența celor zece plăgi nu ar fi de ajuns ca să-l lămurească pe Faraon să elibereze poporul pentru totdeauna.

Păcăleala pentru împrumutarea obiectelor este ușor de explicat: dacă îl înșelăm pe Faraon că este vorba despre o sărbătoare în deșert, este ușor de înțeles că avem nevoie să împrumutăm obiecte ca să putem sărbători în deșert. Întrebarea care trebuie pusă nu este despre împrumutarea obiectelor, ci cererea nu de a ieși la libertate, ci de a-l sluji pe Domnul în deșert și a se reîntoarce.

Comentatorii aduc foarte multe explicații. Marele comentator Şadal (Samuel David Luzzatto, Italia sec. 19) spune că nu era în posibilitatea lui Moise să-i spună adevărul unui tiran ca Faraonul. Un alt comentator din cei numiți „noi” spune că în fond Moise nu a mințit și că intenția lui fusese ca poporul să iasă câteva zile ca să jertfească Domnului. El nu a spus deslușit că ei nu se vor întoarce. Marele comentator Abarbanel (Portugalia-Italia, sec. 15) explică că Dumnezeu i-a spus lui Moise să implore pentru o cerere mărunță ca să arate inima împietrită a Faraonului față de robii lui. Cel care refuză să dea un repaus robilor lui ca ei să-l jertfească Dumnezeului lor, este fără îndoială un tiran crud. Rabinul Elhanan Samet, contemporan, spune că în război este ca în război: Faraonul era dușmanul fiilor lui Israel, iar în război este voie să induci în eroare, ba chiar este adeseori necesar acest lucru.

Marele rabin contemporan, Jonathan Saks, fost prim-rabin al Marii Britanii, ne spune că dacă privim înapoi, în cartea Genezei, vom descoperi că acest tipar de comportament nu a început cu Moise și Faraonul. Plecarea lui Iacov de la Lavan este descrisă în felul următor: „Iar Iacov l-a păcălit pe Lavan arameul, nezcândându-i că fuge”

(Geneza 31:20). Lavan, care l-a ajuns din urmă, i-a reproșat: „Ce-ai făcut? M-ai păcălit și le-ai tratat pe ficele mele ca pe prizoniere luate cu sabia? De ce ai fugit pe ascuns și m-ai înșelat? Și nici nu mi-ai spus” (Geneza 31:26).

Când Esav i-a propus lui Iacov să călătorească împreună, iar Iacov s-a menținut cu jumătate de adevăr: „Stăpânul meu știe cât de firavi sunt copiii și am în grijă oi și vite care alăptează; dacă sunt mânate aspru timp de o zi, toată turma va muri. Să treacă rogu-te, stăpânul meu, înaintea slujitorului său; iar eu voi călători lent, la pas cu turmele care sunt înaintea mea și la pas cu copiii, până ce voi ajunge la stăpânul meu în Seir” (Geneza 33:13-14). Nu este chiar o minciună, dar este o justificare aparentă.

Mai mult decât atât, când fiii lui Iacov au încercat s-o salveze pe Dina, sora lor, din mâinile lui Șechem care a violat-o și a răpit-o, ei au vorbit cu el și tatăl lui cu „vicleșug”. Ei s-au prefăcut că sunt de acord ca Iacov și fiii săi să stea lângă ei cu condiția ca locuitorii din Șechem să se circumcide.

Peste aceste trei cazuri se mai adaugă trei de dinainte: trei cazuri în care Avraham și Isaac au părăsit locul lor din cauza foamei. Ei și-au rugat soțiile ca ele să se prezinte ca surorile lor, ca nu cumva să fie răpite de conducătorii acelor teritorii.

Aceste șase cazuri nu pot fi întâmplătoare. Ele aveau un factor comun, au avut loc ori în străinătate, ori cu demnitari străini în țară. În acele zile, exprimarea adevărului în aceste circumstanțe era un lucru extrem de periculos. Fiii lui Israel care erau un grup slab între aceste puteri, se foloseau de vicleșuguri ca să poată supraviețui. În circumstanțe imposibile este nevoie să minți ca să dăinui. Este rău să trăiești în minciună și este interzis să impui cuiva o asemenea viață. Adevărul este sigiliul Dumnezeului și este temelie încrederii între oameni. Însă în momentul în care poporul tău este subjugat în robie și copiii sunt uciși, toate mijloacele de supraviețuire sunt admise.

În aceste șase povești din cartea Genezei și cele din Exod, Toraua vrea să ne învețe despre legătura între libertate și adevăr. Când este libertate, poate exista adevăr. Când nu este libertate, nici adevăr nu există. O societate în care se trăiește prin teama de conducători, adevărul nu poate fi prezent. Domnul nu dorește o societate în care persoanele sunt nevoite să nu fie drepte ca să supraviețuiască.

Toraua nu justifică în niciun caz înșelăciunea. Din contră: ea condamnă un regim în care adevărul este un pericol la viață, fenomen care există și astăzi în regimuri totalitare. Iudaismul este o religie de dispută, de limpezire, care pune integritatea și moralitatea în fruntea valorilor sale: „Cine poate urca pe muntele Domnului și cine poate sui până la locul său sfânt? Cel care are mâinile curate și inima întreagă, care nu a purtat pe degeaba sufletul Meu și nu se jură strâmb (ca să înșele)” (Psalmi 24:3-4). Profetul Maleahi definește pe cine vorbește în numele Domnului: „Legea adevărului a fost în gura lui și pe buzele lui nu s-a găsit nedreptate. A umblat cu mine în pace și dreptate și pe mulți i-a întors de la nelegiuire” (Maleahi 2:6). Rugăciunea de „Șmone Esre” se termină cu fraza „Dumnezeul meu, ferește-mi limba de [vorbă] rea și buzele de a grăi înșelăciune”.

Pericopa Bo: Câți ani a durat robia evreilor în Egipt? [anul 5779]



În pericopa noastră ni se relatează că putem primi răspunsul exact (Exodul 12:40- 41):

"Și șederea fiilor lui Israel care au șezut în Egipt a fost treizeci de ani și patru sute de ani. Și a fost după treizeci de ani și patru sute de ani și a fost chiar în ziua aceea au ieșit toate oștirile Domnului din țara Egiptului".

Cifra avansată de pericopă atestă faptul că evreii au petrecut în Egipt 430 de ani. Însă numărul ăsta contrazice logica faptelor istorice și, ca de obicei, Rași ne învață de ce. Moșe este fiul lui Amram, care este fiul lui Kehat. Ultimul dintre ei apare în lista celor care au ajuns în Egipt. Noi mai citim că vârsta lui Kehat a fost de 133 de ani când a murit și a lui Amram de 137 de ani. Moșe avea 80 de ani la ieșirea din Egipt. În total 350 de ani, adică mai puțin decât 430. Socoteala asta nu este corectă că ei au născut copii nu după moarte, ci pe parcursul vieții. Avem, deci, nevoie de altă socoteală.

Prima problemă este de când începem numărarea anilor În Geneza 15:13 citim: *Și i-a spus lui Avram să ști negreșit că pribegi vor fi urmașii tăi într-o țară ce nu-i a lor și îi vor înrobi și îi vor chinui patru sute de ani.* Aici avem aproape același număr (mai puțin cu 30 de ani). Este important să înțelegem că numărarea anilor începe de când este amintit Galutul Egiptului din versetul de sus care este în povestea Brit Bein Habetarim. Rași ne învață că numărătoarea celor 400 de ani trebuie să înceapă cu nașterea lui Yițhak fiindcă este scris *pribegi vor fi urmașii tăi* și asta ne dă diferența de 30 de ani (din Brit Bein Habetarim până la nașterea lui Isaac) față de numărul din pericopa noastră - 430 de ani și cei 400 de ani din Geneza.

Acuma problema este că Galutul însuși a început cu plecarea lui Iacov și a familiei în Egipt. Rași ne face socoteala. Începând cu nașterea lui Yițhak, până când s-a născut Yaakov au trecut 60 de ani, iar Iacov a plecat în Egipt la vârsta de 130 de ani - în total. Așa că $400-190=210$ de ani și ăsta este, după Hazal și asta este tradiția, numărul anilor petrecuți de evrei în Egipt.

Există și alte idei. Sunt unii care susțin că durata Galutului s-a prelungit față de cât era stabilit. Ramban (rabi Moșe Ben Nahman) spune că Galutul s-a prelungit cu acești 30 de ani din cauza păcatelor pe care le-au comis evreii în Egipt:

"E bine cunoscut că fiii lui Israel în Egipt au fost foarte răi și păcătoși, au anulat Brit Mila, precum este scris (Ezechiel 20:8) Dar ei s-au răzvrătit împotriva Mea și n-au vrut să Mă asculte; n-au lepădat ticăloșiile de la ochii lor și idolii Egiptului nu i-au părăsit. Atunci am zis: Voi vărsa asupra lor mânia Mea și urgia Mea o voi deșerta peste ei în mijlocul țării Egiptului. Și este scris (Iosua 24:14) Lepădați dumnezeii căroră au slujit părinții voștri dincolo de râu și în Egipt și slujiți-l pe Dumnezeu. De aceea s-a prelungit Galutul cu treizeci de ani. Ar fi meritat să se prelungească mai mult, dar au strigat [la Dumnezeu] și mult s-au rugat."

Sunt și alții care susțin că, din contră, Galutul a durat mai puțin. Robia a fost atât de grea, încât diminuarea Galutului (adică eliberarea anticipată) a reprezentat o compensație divină acordată tuturor celor care au suferit.

O legendă foarte frumoasă despre scurtarea anilor ne aduce marele înțelept din Germania Haroș (Rabenu Așer) care a trăit în secolul al 13-lea. În comentariul lui la Tanach, la sfârșitul pericopei Șmot ne povestește că Patriarhii, în timp ce se rugau pentru binele poporului evreu, Hakadoș Baruch Hu i-a întrebat dacă vreunul vrea să renunțe la o literă din numele lui și astfel să se scurteze numărul anilor de robie. Avram și Iacov au răspuns că ei nu pot renunța, fiindcă au nevoie de toate literele. Dar a venit Isaac spunând că, deși numele lui trebuia să fie Isaac יִשָּׂא , el este de acord să fie Isaac יִצְחָק pentru a scădea din anii sclaviei diferența între literele Sin și Țade. Explicația este că numele trebuia să fie Ishaac cu Sin cum apare câteodată, de exemplu Psalmi 105:9. Deci, el a fost de acord să i se scoată 210 ani din nume. Diferența între simbolul literei Sin ש care înseamnă 300 și a literei Țade צ care înseamnă 90 este 210. Așa că, mulțumită lui Yițhak, în loc să dureze 400 de ani cum este scris, [Galutul s-a stabilit la numai 210 ani](#).

Îmi pare rău că de data asta am învățat mai mult numere și fapte pe care în ebraică le numim Peșat, în loc să ne ocupăm de valori, dar și acest gen de aritmetică istorică poate avea o contribuție importantă la o înțelegere mai amplă și mai bună a Torei.

Pericopa Ekev - Haftarot de consolare nehama נחמה - Imaginea femeii și a mamei [anul 5779]



În haftara de această săptămână din Isaia cap. 49, profetul compară discuția dintre Ereț Israel și Hakadoș Baruch Hu cu o discuție între o femeie care se plânge de bărbatul ei și răspunsul bărbatului.

„Și Țion/Sion a zis: [Domnul M-a părăsit și Domnul M-a uitat](#)” (versetul 14).

În originalul ebraic *Țion* apare la feminin și face o plângere dublă: „Dumnezeu M-a părăsit și M-a uitat”. Părăsirea este o chestiune tehnică, adică o reacție peste care, la urma urmei, se poate trece. Poți să părăsești o femeie, dar să continui să te gândești la ea. Uitarea însă este o chestiune care aparține sufletului. Uitarea echivalează de fapt cu ștergerea legăturii, ea este o părăsire după care nu mai încapе întoarcerea. De asta se plânge Sion: după ce că M-a părăsit, M-a și uitat.

Răspunsul Domnului:

„[Poate o femeie să-și uite pruncul care a ieșit din pântecul ei?](#)” (verset 15).

Răspunsul adaugă încă un aspect și anume unul în care legăturile sunt mai puternice. Este vorba de legătura între mamă și copil. Sion se compară cu o femeie care se plânge de bărbatul ei, pe când în răspunsul Domnului comparația este a unei femei față de copiii ei. La întrebarea: „o femeie poate să-și uite pruncul?” Răspunsul anticipat este: Nu! O femeie nu uită creația pântecului ei!” Domnul continuă: „Și chiar dacă acestea vor uita”. Continuarea aceasta este înfricoșătoare: nu numai că bărbatul uită femeia, dar și ea poate să-și uite pruncul. Acum vine răspunsul Domnului: „Și Eu nu te voi uita!”.

Să explicăm: Israel îi reproșează Domnului că l-a uitat. Iar răspunsul acestuia este: bărbatul poate să-și uite femeia, femeia poate să-și uite copiii, dar Eu nu te voi uita. Legătura între Israel și HAȘEM este mai puternică decât iubirea și este mai puternică decât chiar și legătura de sânge.

„Iată, te-am gravat pe palmele mâinilor (mele), zidurile tale sunt întotdeauna în fața mea” (verset 16)

Cuprinde și parabola și învățătura din ea. Dumnezeu apare aici ca un iubit care își tatuează numele iubitei pe mâini spunându-i că nu poate s-o uite: Tu doar ești gravată pe mâinile mele! Și acum vine învățătura: zidurile tale distruse sunt în fața mea întotdeauna, așa că nu pot să le uit.

Și acum trecem de la iubire la eliberare (*geula*) גאולה. În timp ce femeia este în stare chiar să-și uite pruncul, despre Sion se spune:

„Fiii tăi se grăbesc; cei care te-au surpat și cei care te-au pustiit vor pleca de la tine” (verset 17).

Adică, fiii tăi se grăbesc să vină, iar cei care te-au distrus sunt gata să plece. Și aici descrierea se lărgeste:

„ Ridică-ți ochii în jur și vezi, toți se strâng și vin la tine; pe viața Mea (adică Eu chiar jur) spune HAȘEM, vei îmbrăca totul ca pe o bijuterie și te vei încinge ca o mireasă” (verset 18).

Tu nu-ți uiți copii, iar ei nu te uită pe tine, „toți se strâng și vin la tine”. Și de la descrierea fiilor se întoarce la descrierea soției față de soțul ei: „vei îmbrăca totul ca pe o bijuterie și te vei încinge ca o mireasă”. Femeia care s-a plâns că bărbatul ei a părăsit-o, îi va „îmbrăca” pe copiii ei; se va împodobi și se va lăuda cu ei, se va lăuda ca o mireasă, fiindcă doar o mireasă se laudă lângă bărbatul ei.

Să fim atenți cum s-a lărgit tabloul. Femeia, care până acum o clipă s-a plâns că bărbatul ei a părăsit-o și a uitat-o, nici n-a amintit de copiii ei. Poate nu are copii, sau poate că și copiii ei au părăsit-o și au plecat undeva departe. Și acum ea apare într-o dublă postură: ea este o mamă care se miră cât de mulți fii se întorc acasă și care se împodobește cu prezența fiilor ei, ca o mireasă care se împodobește în fața bărbatului ei.

Și după această descriere emoțională, profetul dezvăluie parabola și trece la învățatură:

„Pentru că locurile tale părăsite și ruinele țării tale pustiite vor fi acum prea strâmte pentru locuitori și pentru că cei care ți-au făcut tot răul vor fi departe” (verset 19).

Și în încheiere:

„Așa a spus Adonai, Iată îmi voi înălța mâna către națiuni și voi ridica stindardul meu spre popoare și fii tăi vor fi aduși la sânii și fiicele tale vor fi cărate pe umeri. Și regi vor fi bonele voastre și regine doicile voastre, ei ți se vor închina până la pământ și vor linge țărâna picioarelor tale. Și vei ști că Eu sunt Domnul și nu se vor rușina cei care speră (cred) în salvarea Mea” (versete 22-23).

Femeia, mama este acum o tânără răsfățată „regi vor fi bonele voastre și regine doicile voastre”. Ea are o doică care s-o alăpteze, are o bonă, și toate acestea ca să-i vină eliberarea (*geula*) „că Eu sunt Domnul de care nu se vor rușina cei care speră (cred) în salvarea Mea”.

Pericopa Ekev - Rugăciunea Şma Israel „Kriat Şma” [anul 5782] שמע ישראל



Cele trei fragmente care compun rugăciunea de „Şma Israel” se află în Tora în capitolele următoare:

- În pericopa Şlah Lecha apare fragmentul intitulat „Vaiomer” ויאמר - şi a spus (Numeri 15:36-41) şi conţine mişvaua de *tiţit* ציצית. În rugăciunea de Şma el este al treilea fragment.
- În pericopa Veethanan apare fragmentul intitulat „Şma” שמע - ascultă (Deuteronom 6:4-9) şi conţine mişvaua de iubire a lui HAŞEM. În rugăciunea de Şma el este primul fragment.
- În pericopa Ekev apare fragmentul intitulat „Vehaia im şamoa” והיה אם שמוע - şi va fi dacă veţi asculta (Devarim/Deuteronom 11:13-21) şi este mişvaua de teamă (respectare) de Dumnezeu şi munca lui. În rugăciunea de Şma el este al doilea fragment.

De la această organizare reies următoarele întrebări:

1. De ce tocmai aceste fragmente au fost privilegiate să intre în cartea de rugăciuni a poporului evreu şi au fost stabilite ca una dintre rugăciunile obligatorii dimineaţa şi seara după cum scrie „Să-i învăţaţi pe fiii voştri vorbind despre ele când stai în casă şi când mergi pe cale, când te culci şi când te scoli” (Deuteronom 11:19)?
2. De ce s-a stabilit tocmai ordinea aceasta şi care este legătura între cele trei fragmente care au fost adunate împreună?

Ca să ştim de ce au fost alese aceste trei fragmente ca să intre în rugăciune, trebuie mai întâi să cunoaştem despre ce este vorba în fiecare din ele:

- Fragmentul „Vaiomer” conţine mişvaua de *tiţit* ציצית - să-şi facă ciucuri (*tiţit*) la cele patru poale ale hainelor. Aceste ciucuri au şi alte scopuri care vin în serie „Ciucurii să vă fie ca să-i vedeţi şi să vă amintiţi toate poruncile lui Adonai şi să le îndepliniţi ... şi să fiţi sfinţi pentru Dumnezeul vostru” (Numeri 15:36-39, 40). Talmudul trage următoarele concluzii: „văzutul duce la memorat, iar memoratul duce la acţiune (tractatul Menachot 43:b). Iar noi putem adăuga că acţiunea duce la sfinţenie.
- Fragmentul „Şma” conţine porunca să-l iubeşti pe Domnul şi la fel să accepţi jugul împărăţiei sale.
- Fragmentul „Vehaia im şamoa” conţine ordinul de a îndeplini toate mişvoturile lui Dumnezeu cu o promisiune de răsplătire pentru cei care vor îndeplini mişvoturile şi o atenţionare de pedepse pentru cei care nu le vor îndeplini.

Este important să amintim că „Şma” şi „Vehaia im şamoa” mai au ceva în comun: în ambele sunt amintite mişvoturile de *tfilin* (casete pe mână şi pe frunte), învăţarea fiilor, ocupaţie permanentă de Tora şi mişvat Mezusa (casetă pe uşi). Probabil aceasta a fost cauza că la debutul fixării rugăciunilor doar aceste două fragmente au intrat

în rugăciune. S-a stabilit că aceste două împreună sunt o mițva *Deoraita* דאורייתא care trebuie spusă dimineața și seara. Pe când cel de al treilea fragment, *tițit*, s-a adăugat mai târziu.

Cu alte cuvinte, prima variantă pentru această ordine este dimensiunea lor. Talmudul ne dă următoarea explicație: „Este normal ca fragmentul „Șma” să vină înaintea „Vehaia im șamoa” fiindcă el conține atât să înveți pe alții cât și să înveți și să faci (să le inculci fiilor tăi și să vorbești despre ele ... să ți le legi ... să le scrii). „Vehaia im șamoa” este al doilea fragment înaintea „Vaiomer” fiindcă conține atât să înveți (pe alții) cât și să faci (acționezi) („să vi le legați ... să-i învățați pe copiii voștri ... să le scrieți”). În fragmentul „Vaiomer” este doar să faci („să-și facă ciucuri”) (tractatul Brachot 14:b).

Despre fragmentul acesta de *tițit*, Talmudul ne mai dă încă cinci argumente pentru care el a fost adăugat rugăciunii. În tractatul Brachot 12:b scrie că în acest fragment sunt cinci fapte: *mițvat tițit*, ieșirea din Egipt, jugul mițvoturilor, părerea necredincioșilor, gânduri de păcat și gânduri de idolatrie. În continuare Talmudul aduce exemple pentru fiecare fapt.

Rambam, în cartea sa „Haiad hachazaka” (Mâna puternică) היד החזקה, cap. Kriat Șma 1:2-2 ne explică ordinea fragmentelor. Citim mai întâi fragmentul „Șma” fiindcă conține principiul unicității Dumnezeului și iubirea lui și învățarea lui care este un mare principiu că totul depinde de el. Al doilea fragment este „Vehaia im șamoa” fiindcă conține porunca să ținem minte toate celelalte mițvot. Iar al treilea fragment este cel de *tițit* și în care avem iarăși porunca de a ține minte celelalte mițvoturi. Cu toate că mițvaua de *tițit* nu se aplică noaptea, noi citim fragmentul noaptea fiindcă el conține ieșirea din Egipt pe care noi o amintim ziua și noaptea „ca să-ți aduci aminte în toate zilele vieții tale de ziua când ai ieșit din țara Egiptului” (Deuteronom 16:3). Citirea celor trei fragmente în ordinea aceasta se numește „Kriat Șma” (chemarea rugăciunii Șma).

Cu alte cuvinte Rambam ne învață că există trei stagii în primirea jugului împărăției lui Adonai: prima, iubirea lui Adonai necondiționată care este credința în singurul Dumnezeu care există și acceptarea necondiționată a împărăției sale; a doua, iubirea lui Adonai condiționată în așteptarea unei răsplăți sau o teamă de Dumnezeu și acceptarea jugului de mițvot care înseamnă îndeplinirea tuturor poruncilor lui și munca lui cinstită; iar a treia, este primirea jugului de mițvot în mod practic, prin îmbrăcarea unei haine de robi care să ne amintească continuu că suntem robii Domnului nostru.

În concluzie, aceste trei fragmente au fost stabilite în rugăciunile de *șaharit* שחרית (dimineața) și *arvit* ערבית (seara) fiindcă ele creează o temelie solidă de credința în Atotfăcătorul, în certitudinea despre supravegherea creațiilor Lui, în răsplătirea celor devotați Lui și pedepsirea răzvrătiților. Aceste fragmente sunt dovada zdrobitoare la alegerea reciprocă între poporul evreu și Hakadoș Baruch Hu, la iubirea noastră pentru El și iubirea Lui pentru noi: „Eu sunt Adonai Elohechem (Dumnezeul vostru) care v-am despărțit pe voi de celelalte popoare ... și să-mi fiți mie sfinți, căci sfânt sunt Eu, și v-am despărțit pe voi de celelalte popoare ca să fiți ai mei” (Vayikra/Levitic 20:24-26).

Alegerea reciprocă iese în evidență clară în cartea Deuteronom (26:17-19): „Astăzi ai primit făgăduința că Adonai este Dumnezeul tău și vei umbla în căile lui și vei păzi legiurile lui și poruncile lui și hotărârile lui, și că vei asculta de glasul lui. Și Adonai te-a recunoscut astăzi drept poporul său ales, precum ți-a grăit ... te va pune mai presus de toate neamurile pe care le-a făcut, spre laudă și spre faimă și spre strălucire, și că vei fi popor sfânt pentru Adonai, precum a grăit”.

După ce am învățat importanța celor trei fragmente, iar de aici rezultă importanța întregii rugăciuni de „Kriat Șma”, să încheiem cu primul verset al acestei rugăciuni, care a rămas un dicton etern în gura oricărui evreu care este în strâmtoare:

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד
Sh'ma Yisra'el, Adonai 'eloheinu, Adonai Ehad

Pericopa Ekev - Table și sfărâmături de table în chivot [anul 5783]



Sfărâmarea tablelor apare de două ori: în pericopa Ki Tisa este povestit la persoana a treia, iar în pericopa noastră apare la persoana întâi: „Moise s-a întors și a coborât din munte, având în mână cele două table ale mărturiei ... când s-a apropiat de tabără și a văzut vițelul și horele, s-a aprins mânia lui Moise și a aruncat din mâini tablele și le-a sfărâmat la poalele muntelui” (Exod 32: 15-19); „Și m-am întors și am coborât de pe munte, iar muntele era cuprins de foc, și cele două table ale Legământului erau în mâinile mele. Și m-am uitat și, iată, păcătuiserăți împotriva Domnului, Dumnezeului vostru, făcându-vă un vițel turnat, v-ați abătut degrabă de la calea pe care v-a poruncit-o Domnul. Și am apucat (atunci) cele două table și le-am aruncat din mâinile mele și le-am sfărâmat sub ochii voștri” (Deuteronom 9:15-19).

Există câteva diferențe între cele două povești. Una dintre ele este felul sfărâmării tablelor. Midrașul Pirkei Avot vede spargerea tablelor ca un „accident”. Midrașul spune: „Moșe nu se mai putea suferi și nici tablele și de aceea le-a aruncat din mâinile lui, iar ele s-au sfărâmat (Tanhuma, Ki Tisa 30). Rașbam (nepotul lui Rași) la Exod 32:19 spune în continuare: „Când el a văzut vițelul și-a pierdut puterile și nu era în puterea lui să le arunce departe ca să nu-și lovească picioarele după cum aruncă cineva o greutate pe care nu .are putere să o care”.

Această abordare îl scutește pe Moșe de responsabilitate la spargerea tablelor fiindcă vede în acest fapt un accident și nu o acțiune intenționată a lui Moșe. Însă după mărturia lui Moșe din pericopa noastră, Ekev, el a prins tablele puternic în cele două mâini și le-a aruncat (intenționat și puternic) și le-a sfărâmat. Rașbam la Deuteronom 9:17 explică „și le-am sfărâmat - „că nu m-a ajutat puterea ci le-am luat cu ambele mâini, după cum am spus în pericopa Ki Tisa”. Această interpretare nu se potrivește cu „Și am apucat cele două table și le-am aruncat din mâinile mele”. După această interpretare, el a luat tablele în mâini și le-a aruncat cu forța”. Așa că tablele nu s-au sfărâmat căzând pe pământ, ci au fost trântite cu forța ca ele să se spargă.

La această explicație se pune întrebarea: este doar interzis ca să spargem ceva mic și neînsemnat din cauza supărării. De ce Moise a făcut asta?

Midrașurile și înțelepții cred că Moșe a sfărâmat tablele intenționat. Ei găsesc aici diferite intenții ale lui Moise:

1. El încearcă să-i apere pe evrei printr-o parabolă: tablele sunt prezentate ca o *ketuba* (certificat de căsătorie) care a fost trimisă prin curier la mireasă. Când curierul a auzit că ea s-a prostituat, a rupt *ketubaua*. Așa a procedat și Moșe sfărâmând tablele și a spus: mai bine să o faci din greșeală și nu intenționat. (în câteva midrașim).
2. Înțelepți din Evul Mediu spun că intenția lui Moșe era să arate poporului că tablele, la fel ca Tabenacolul și uneltele nu sunt sfinte doar prin ele, ci ele se sfințesc când noi le sfințim. Sfărâmarea tablelor avea scopul de a arăta că prin vițelul de aur și dansurile cu petrecerile care au venit în urma lor au profanat

sfințirea tablelor.

De asemenea locul unde tablele au fost sfărâmate este semnificativ. În Exod ni se povestește că Moise a sfărâmat tablele „la poalele muntelui”. În cartea Deuteronom Moise ne mărturisește că el a sfărâmat tablele „sub ochii poporului”. La prima posibilitate se pune întrebarea de ce Moșe nu a sfărâmat tablele în vârful muntelui, când a auzit de la Dumnezeu că poporul a păcătuit și și-au făcut o statuie. Marele înțelept Sforzo (Italia sec. 16) ne spune că supărarea lui Moise nu era din cauza vițelului, ci din cauza veseliei pe care a văzut-o în jurul vițelului și de aceea le-a spart la poalele muntelui. Însă menționarea lui Moise că a făcut-o sub ochii poporului vine să ne spună că Moșe a vrut ca poporul să mai învețe ceva de la această acțiune. [El a vrut ca ei să învețe că nu este nimic sfânt în table însăși, ci doar când poporul le sfințește.](#)

Pericopa Emor - Câte sărbători sunt în Tora? [anul 5785]



1. În câteva locuri în Tora găsim convocări sfinte, sărbători și *reghalim* – pelerinaje la Ierusalim. Însă pare că lista din Leviticul cap. 23 este mai vastă decât cele din alte părți din Tora. Ea include toate aceste convocări sfinte festive și începe cu un titlu: „Vorbește copiilor lui Israel și spune-le, soroacele Domnului pe care le veți proclama [drept] convocări sfinte – acestea sunt soroacele Mele” (Leviticul 23:2).

După titlu vine o listă a convocărilor sfinte, începând cu Șabatul, apoi soroacele anului, de la prima lună până la ultima, luna a șaptea. După aceea vine un verset de încheiere, care este și el stilizat ca un titlu: „Acestea sunt soroacele Domnului pe care să le proclamați ca și convocări sfinte, ca să aduceți o jertfă mistuită de foc Domnului: ardere-de-tot și prinosul ei, jertfă de sărbătoare și libații, fiecare zi după rândul său” (Leviticul 23:37).

Două din convocările sfinte sunt numite „sărbători”: Sărbătoarea Azimelor și Sărbătoarea Colibelor, iar ele sunt localizate în două puncte de cotitură a anului: Sărbătoarea Azimelor cade în ziua ieșirii din Egipt, pe cincisprezece a lunii întâi, iar Sărbătoarea Colibelor exact la jumătate de an după aceea, pe cincisprezece a lunii a șaptea. Ambele sărbători sunt egale în lungimea lor, pare că Torau a stabilit așa locul lor ca să deschidă fiecare jumătate de an cu câte o sărbătoare de șapte zile.

2. Alte sărbători se găsesc în Exodul 23:14-16: „Trei pelerinaje să-Mi celebrați pe an: Sărbătoarea Azimelor să o păzești, șapte zile să mănânci azime, după cum ți-am poruncit, la sorocul din luna primăverii, căci în ea ai ieșit din Egipt; și să nu vă înfățișați înaintea Mea cu mâna goală. Și Sărbătoarea Secerișului

primelor roade ale lucrării tale, pe care le vei fi semănat pe câmp; și Sărbătoarea Recoltei, la capătul anului, atunci când îți aduni lucrarea ta de pe câmp”.

Spre deosebire de Leviticul 23, aici sunt trei sărbători: Sărbătoarea Azimelor, Sărbătoarea Secerișului și Sărbătoarea Recoltei, din care doar unul apare în Leviticul. Aceste sărbători nu au o dată precisă, iar data lor depinde de sezonul agricol. Chiar și Sărbătoarea Azimelor a cărei dată apare atât în Exodul 12 cât și în Leviticul 23, nu conține aici nicio dată precisă. Ceea ce este evident din Exodul 23 este faptul că sărbătorile sunt legate de ciclul anului; două dintre ele sunt în fond agricole, iar Sărbătoarea Azimelor, fiind istoric este conectat de „luna primăverii” – iarăși cu conținut agricol. Un aspect aproape identic găsim în Exodul 34, în afară de schimbarea numelui de la „Sărbătoarea Secerișului” în „Sărbătoarea Săptămânilor” și cu descrierea ei ca „primele roade din secerișul grâului”.

Adunarea celor două liste din Exodul și Leviticul ne învață că sunt în total patru numite „sărbători”: două dintre ele sunt numai în Exodul și au un conținut agricol, „Sărbătoarea Secerișului” și „Sărbătoarea Recoltei”. Iar două sunt la baza lor istorice: Sărbătoarea Azimelor, care apare pe ambele liste și Sărbătoarea Colibelor, doar în Leviticul fără să fie menționată ca „pelerinaj”.

Distincția între cele două liste este legată într-o scală mai largă de ciclul anului agricol legat de soare și ciclul anului istoric legat de lună. Sărbătorile din Exodul 23 sunt legate de agricultură și ca atare bazate pe soare. De aceea ele sunt sezoniere și chiar și Sărbătoarea Azimelor istorică este sărbătorită aici după calendarul solar fără o dată precisă, ci ca „luna primăverii”. În schimb sărbătorile din Leviticul 23, inclusiv o parte din convocările sfinte, sunt fondate pe calendarul lunar și ca urmare ele au date fixe.

3. Această introducere ne va facilita deslușirea misterului de la sfârșitul capitolului 23 din Leviticul:

„(33) Domnul i-a vorbit lui Moise spunând, Vorbește copiilor lui Israel, spunând, în ziua a cincisprezecea a acestei luni a șaptea este Sărbătoarea Colibelor, șapte zile, pentru Domnul. În prima zi este o convocare sfântă, nicio muncă lucrativă să nu faceți. Șapte zile să aduceți jertfă mistuită de foc Domnului, iar în ziua a opta să fie pentru voi o convocare sfântă și să aduceți Domnului o jertfă mistuită de foc; este o adunare de încheiere, nicio muncă lucrativă să nu faceți.

(37) Acestea sunt soroacele Domnului pe care să le proclamați ca și convocări sfinte, ca să aduceți o jertfă mistuită de foc Domnului: ardere-de-tot și prinosul ei, jertfă de sărbătoare și libații, fiecare zi după rânduiala sa. Pe lângă Șabaturile Domnului, și pe lângă darurile voastre, pe lângă toate jurămintele voastre, și pe lângă toate ofrandele de bunăvoie pe care le veți da Domnului.

(39) Dar în ziua a cincisprezecea a lunii a șaptea, când adunați recolta pământului, să celebrați sărbătoarea Domnului șapte zile; prima zi este o zi de odihnă și a opta zi este o zi de odihnă.

Să luați pentru voi în prima zi: o chitră, crengi de palmier, ramuri de mirt și crengi de salcie de râu și să vă bucurați înaintea Domnului, Dumnezeului vostru șapte zile. Să o celebrați ca sărbătoare pentru Domnul, șapte zile pe an – decret veșnic, peste generațiile voastre; în a șaptea lună să o celebrați. În colibe să locuiți șapte zile, orice băștinaș din Israel, să locuiască în colibe, pentru ca să știți generațiile voastre că în colibe i-am făcut să locuiască pe copiii lui Israel când i-am scos din țara Egiptului; Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru.

(44) Și Moise a vorbit despre soroacele Domnului către copiii lui Israel” (Leviticul 23:33-44).

În versetele 33-36 Toraua ne prezintă Sărbătoarea Colibelor, iar după aceea vin versetele de încheiere ale pericopei (versetele 37-38). După cum am mai spus, această finală are legătură directă cu titlul pentru a forma un cadru.

Însă acum, de la versetul 40, Toraua revine să se ocupe de sărbătoare începând de ziua de cincisprezece a lunii a șaptea. Pare dubios: de ce revenirea la o chestiune care a fost încheiată mai înainte? Oare acesta cuprinde ceva ce

a fost uitat mai înainte? Însă spre marea mirare nu avem aici nimic nou, ci faptele discutate în versetele 34-36. Însă sărbătoarea prezentată în versetele 39-40 nu este numită Sărbătoarea Colibelor; așa că aici este vorba probabil de fapte noi nespuse mai înainte.

Probabil că soluția se găsește în ceea ce am vorbit mai sus despre lista de sărbători din Exodul 23, care nu este identică cu cea din Leviticul. Lista convocărilor sfinte din Leviticul se încheie cu Sărbătoarea Colibelor și Șmini Ațeret – „adunarea de încheiere” fără ca lista sărbătorilor să fie completă. Pe de o parte, „primele roade ale lucrării tale” (Exodul 23:16) și „primele roade din secerișul grâului” (Exodul 34:22) pot fi identificate cu ziua aducerii „celor două pâini legănate” (Leviticul 23:16), cu toate că nu este menționată ca sărbătoare, însă se ocupă cu „legănarea pâinii primelor roade” (versetele 16-21). Însă Sărbătoarea Recoltei nu există pe lista din Leviticul. Toraua completează această lipsă imediat după terminarea convocărilor sfinte prin anunțarea unei „sărbători Domnului” începând de la cincisprezece a lunii a șaptea „când adunați recolta pământului” (leviticul 23:39). Acestei sărbători i se atribuie poruncii speciale: cele patru specii, bucuria de-a lungul celor șapte zile și fără muncă în prima și ultima zi. Aievia că acest cadru al Sărbătorii Recoltei coincide perfect cu Sărbătoarea Colibelor. Așadar prin această adăugare Toraua stabilește că Sărbătoarea Recoltei are o dată lunară identică cu Sărbătoarea Colibelor. Trebuie spus că pe cincisprezece a lunii a șaptea cad două sărbători: Sărbătoarea Colibelor și cea a Recoltei. Fiecare din ele are caracterul ei: prima este istorică, iar a doua agricolă – fiecare cu poruncile ei. La prima este prezența în colibă – *suca*, iar la a doua cele patru specii – *arbaat haminim*. Doar datele lor sunt identice.

Așa putem înțelege mai bine de ce Sărbătoarea Recoltei apare ca un fel de anexă, cu toate că datele ei sunt identice cu cele ale Sărbătorii Colibelor.

Putem, așadar, concluziona că în Tora sunt în total patru sărbători: Sărbătoarea Secerișului și Sărbătoarea Recoltei ambele agricole și Sărbătoarea Azimelor și Sărbătoarea Colibelor ambele istorice. Cu toate acestea sunt doar trei pelerinaje – *reghalim*, deoarece Sărbătoarea Colibelor fiind la aceeași dată cu Sărbătoarea Recoltei nu este un pelerinaj aparte.

Pare că descrierea din Deuteronomul 16 face un pas înainte și prezintă cele două sărbători egale ca un singur pelerinaj:

„Sărbătoarea Colibelor să o faci șapte zile, când îți aduni [rodul] din aria ta de treierat și din teascul tău. Și să te bucuri în sărbătoarea ta: tu, fiul tău, fiica ta, sclavul tău, slujnica ta, levitul, prozelitul, orfanul și văduva care sunt în orașele tale. Șapte zile să celebrezi pentru Domnul, Dumnezeul tău, în locul pe care Domnul îl va alege, căci te va fi binecuvântat Domnul, Dumnezeul tău, în toată recolta ta și în tot lucrul mâinilor tale; să fii pe deplin bucuros” (Deuteronomul 16:13-15).

Sărbătoarea Colibelor a fost stabilită aici pe datele Sărbătorii Recoltei, iar ea câștigă aici bucuria care a fost acordată în Leviticul numai Sărbătorii Recoltei. Astfel ea s-a „impus” în mare parte Sărbătorii Colibelor și s-a format un nou pelerinaj al celor două sărbători. Chiar și poruncile sunt duble și la fel numărul mare de jertfe, fiind și el dublu.

Pericopa Emor – Cine este evreu? [anul 5779]



Știm cu toții că identitatea unui copil născut din căsătorie mixtă se stabilește după statutul mamei. Legea asta apare în Mișna, tractatul Kidușin 3:12, care spune că orice femeie care nu are *kidușin* קידושין, adică nu este măritată după *halacha*, îi transmite copilului propriul ei statut, adică acesta este „luat după mamă” (dacă este evreică și copilul este evreu). Gmara גמרא (partea de dispută din Talmud) se bazează în explicația acestei Mișna pe versetul din Deuteronom 7:3-4: „Să nu dai pe fiica ta fiului său și să nu iei pe fiica lui pentru fiul tău; pentru că ele ar abate pe fiul tău de după Mine și ar sluji alți dumnezei”. Talmud Bavli tractatul Kidușin 68:b ne învață: „Fiul tău, care provine dintr-o israelită, se numește fiul tău, iar fiul tău care provine dintr-o păgână nu se numește fiul tău, ci fiul ei”. Comentarii evrei înțeleg expresia „fiul tău” ca „nepotul tău” și au diferite explicații despre identitatea celui la care se referă „a abate”: la fiul sau nepotul unei mame evreice sau, dimpotrivă, ai unei mame ne-evreice, situație în care copilul nu este considerat deloc evreu.

Încă o dovadă că această lege „(numai mamă evreică”) exista deja în perioada primului Templu, o avem din cele scrise în cartea Ezra 10:2-3: „Și Șchanya, fiul lui Yechiel din fiii (neamul) lui Eilam i-a zis lui Ezra: Noi am abuzat de dumnezeul nostru și am luat soții străine din popoarele țării și acum există o speranță pentru Israel în această privință. Și acum facem un legământ (brit) cu dumnezeul nostru că vom alunga toate soțiile, cât și pe cei care s-au născut din ele, după sfatul lui Adonai, iar mițvat HAȘEM să se facă după Tora”. Din cauză că i-au alungat pe cei „născuți din ele” copiii ne-evreilor nu sunt considerați evrei.

Din toate acestea noi învățăm că, după *halacha*, numai cine s-a născut dintr-o mamă evreică, indiferent de originea tatălui, este evreu. Foarte mulți au încercat să explice această *halacha*. În primul rând de ce identitatea copilului nu depinde de ambii părinți? Și dacă depinde de un singur părinte de ce acesta să nu fie tatăl? Noi știm că multe *halachot* din Tora, Mișna și Talmud sunt consfințite printr-o construcție patriarhală. Personalitățile biblice aparțin și ele, de obicei, familiei bărbatului, odată cu legile de moștenire, împărțirea pământurilor și rolul de Cohen (*kehuna* כהונה) - ceea ce înseamnă că toate trec prin tată. Sunt multe propuneri de explicații. Noi vom aminti aici numai câteva:

- **Explicație biologică:** pruncul se formează în special prin mamă;
- **Explicație culturală:** esența educației o face mama;
- **Explicație practică:** identitatea mamei este sigură, pe când a tatei nu este.

Mai sunt alte explicații pe care nu le vom aminti. Însă două fapte sunt acceptate de toți. Din spusele înțelepților din Mișna și Talmud nu reiese câtuși de puțin că această *halacha*, („adică copilul primește identitatea mamei”), ar fi cunoscut vreodată o schimbare, este adevărată. Cu alte cuvinte, nu se poate înțelege că Ezra a schimbat *halacha* după cele scrise în citatul de mai sus. Nici presupunerea că înțelepții (*Tanaim* תנאים) de la sfârșitul celui de al doilea Templu ar fi schimbat *halacha* din cauza cazurilor abundente de femei evreice violate de soldații romani. Nici asta nu ni se spune nicăieri. Pe de altă parte, este clar că nu putem spune că un născut din tată evreu și mamă ne-

evreică este complet ne-evreu. Așa că un copil este considerat de unii *poskim* (înțelept care poate da sentință de *halacha*) ca fiind „sămânța lui Israel” זרע ישראל și trebuie să i se ușureze *giyurul* (convertirea).

Cazul blestemătorului

Tocmai din pericopa noastră parcă reiese adevărul situației opuse, adică fiul unui *goi* (ne evreu) și al unei mame evreice este *goi*: „Și fiul unei femei israelite care era și fiul unui bărbat egiptean a ieșit între fiii lui Israel. Și fiul israelitei s-a bătut în tabără cu un israelit. Și fiul femeii israelite a hulit Numele și a blestemat. Și l-au adus la Moșe. Și numele mamei lui era Șlomit, fiica lui Divri, din tribul lui Dan” (Levitic 24:10-11).

Cine a fost fiul acestei israelite? În midrașul Șmot Raba 1:28 și la Rași Exod 2:11 ni se povestește că în Egipt, pe vremea sclaviei, un om de ordine egiptean נוגס (*noges*, un fel de polițist) a dorit-o pe Șlomit Bat Divri. El i-a scos soțul din casă dimineața devreme, când era încă întuneric, s-a întors la ea, s-a deghizat în soțul ei și a venit pe ea. Din asta s-a născut „fiul femeii israelite”. Din contradicția între apelativele „fiul israelitei” și „om israelit” se înțelege că primul nu este „israelit” și midrașul ne spune că el s-a convertit. De aici învățăm că a avut nevoie de *giyur* (convertire) ca să fie socotit israelit. Marele înțelept Ramban (Nahmanides) oferă următoarea explicație acestui midraș. El spune că „francezii” susțin că era nevoie de convertire, fiindcă asta s-a întâmplat înainte de Matan Tora (primire de Tora), pe vremea când evreii erau încă „*goi*” (ne-evrei) și datina era că identitatea se stabilea după tată. Dar el nu este de acord cu ideea asta. El spune că aici Toraua ne spune un singur lucru: fiul israelitei era „neconform pentru ca să fie Cohen (*kehuna*), după cum apare și în Talmud. Și mai adaugă că ceea ce este scris aici în Levitic „între Bnei Israel” nu se referă la *giyur*, adică nu s-ar fi convertit, fiindcă nu avea nevoie, ci a rămas la mama lui, între israeliți, și nu l-a urmat pe tatăl lui, ca să fie egiptean.

Dar, probabil, „francezii” au avut dreptate fiindcă noi știm că Rebeca, Rahel, Lea, Asnat, soția lui Iuda, soțiile fiilor lui Iacov și Ţipora, soția lui Moșe nu erau dintre urmașii lui Avraham Avinu.

Cu alte cuvinte, cea mai bună explicație care să-i cuprindă pe toți ar fi că, până la Matan Tora, această lege nu exista, iar evreii, nefiind circumciși și botezați, erau încă „*goi*”. Este știut că, în aceea perioadă, la toate popoarele identitatea se stabilea după tată. Din momentul în care s-a dat Tora, legea a stabilit că identitatea va fi după mamă, cu toate că această lege nu apare în Tora, ci în Mișna. Dar noi știm că, pentru evrei, Tora scrisă și Tora orală sunt egale. În orice caz, este exclus ca legea asta să fi fost stabilită de Ezra sau de alți înțelepți mai târziu, spre sfârșitul celui de al doilea Templu. [Este clar, după credința noastră, că a fost dată din Sinai cu toate celelalte halachot din Tora, Mișna, Talmud etc.](#)

Pericopa Emor - Haftara: Nepotrivirea unor legi aduse de profetul Ezechiel cu apariția lor în Tora (Ezechiel cap. 44) “[anul 5784]



În Talmud scrie: „Înțelepții ne-au învățat: Rav Iehuda a spus că trebuie să-l amintim pe Hanania ben Hizkiya la bune, fiindcă dacă nu era el, cartea Ezechiel era clasată. Spusele lui contravin pe cele din Tora. Ce a făcut? S-a urcat în pod unde i-au adus trei sute de cești de ulei și a corectat-o” (Talmud, tractatul Haghiga 13:a). Hanania a cerut uleiul pentru două scopuri: iluminare și mâncare. El a stat acolo încercând să aranjeze aceste dezacorduri între profetia lui Ezechiel și scrierile din Tora.

Cartea Ezechiel a fost inclusă pe lista cărților de Tanach, însă puțin timp după aceea, înțelepții au cerut ca să fie scoasă din colecția cărților sfinte și clasată. Cu alte cuvinte, să se interzică învățătura ei și astfel să fie dată uitării de către poporul evreu. Cauza se găsește în fraza „dezacorduri între profetia lui Ezechiel și scrierile din Tora”. Și haftarau noastră conține multe dezacorduri pe care le vom înșira în continuare.

Veșnicia legilor din Tora este baza credinței evreiești. Iată ce spune Rambam despre acest subiect:

„Este un lucru clar în Tora că legile de acolo sunt valabile pe vecii vecilor, nu se poate schimba nimic, nu adăuga și nu scădea, după cum scrie „să nu adaugi nimic la el și nici să nu scoți nimic din el” (Deuteronom 12:32) și mai scrie „dar cele dezvăluite sunt ale noastre și ale copiilor noștri, în veci, ca să înfăptuim toate cuvintele acestei Tora” (Deuteronom 29:29). De aici ai învățat că noi avem porunca să îndeplinim toate cuvintele Torei pe veci. Dar mai scrie „... aceasta este o lege veșnică peste generațiile voastre” (Levitic 10:9) și „nu este în ceruri” (Deuteronom 30:12). De aici ai învățat că nu-i este permis unui profet să adauge ceva. Așadar, dacă va veni o persoană, fie dintre națiuni, fie din Israel și va spune și va da semne și va spune că Domnul l-a trimis ca să adauge o poruncă sau să scoată una ori să schimbe o poruncă într-un mod de care nu am auzit de la Moise sau va declara că acele porunci ale Israelului nu sunt pe veci și peste generații, ci o poruncă a timpului (temporară) – acesta este un profet fals care vine să nege profetia lui Moise, iar pedeapsa acestuia este moartea prin sugrumare, deoarece a vrăjbit în numele Domnului ceva ce El nu a poruncit, ceea ce El, binecuvântat fie numele Lui, a poruncit lui Moise pentru noi și toate generațiile” (Rambam, Hilchot Yesodei Tora 9:1).

Ezechiel și-a început profetia în Babilon cinci ani după exilul lui Ioiachin, adică în anul 593 î.e.n., șapte ani înaintea distrugerii Templului. Cea mai târzie profetie a lui este apreciată în anul 571 î.e.n., cam 15 ani după distrugerea primului Templului. De aici rezultă că Ezechiel a profetit 23 de ani.

După Talmud în tractatul Bava Batra 18:a, cartea Ezechiel a fost scrisă și redactată de „Membrii Marei Adunări” și nu de profet sau de discipolii săi. Această adunare era formată din 120 de înțelepți, care alcătuiau conducerea spirituală a poporului evreu de pe vremea lui Ezra și Neemia până la Șimon Hațadik, sec. 4-sec. 2 î.e.n. Rași explică care a fost cauza: „Fiindcă nu se poate scrie profetie în străinătate și ca atare au scris-o cei care s-au reîntors în țară mai târziu”, fiindcă majoritatea profetiilor lui Ezechiel au fost rostite în străinătate în Babilon. Membrii Marei Adunări care au citit profetiile lui Ezechiel au observat sigur nepotrivirile și cu toate acestea le-au considerat acceptabile să fie adunate și adăugate celorlalte cărți din Vechiul Testament.

Hanania ben Hizkiya care a salvat cartea lui Ezechiel de la uitare, este un *tana* care a trăit pe vremea lui Hilel și Șamai (sfârșitul sec. 1 î.e.n.-începutul sec. 1 e.n.) El este cunoscut ca unul din autorii „Meghilat Tanit” (una din primele cărți scrise ale Toraei Orale), dar mai ales datorită perioadei în care el a stat în pod ca să înțeleagă mai bine cartea lui Ezechiel și să evite scoaterea ei din Canonul Tanachului. Podul său este amintit și în alte surse ca fiind un loc de întâlnire al înțelepților de atunci. Este important să înțelegem că „ceea ce a corectat Hanania se află astăzi la noi” (Radak, David Kimhi, sec. 12-13 Franța la comentariul pentru Ezechiel 45:20).

Profetul Ezechiel consacră mai mult de un capitol temeii pedepsei unui păcătos spunând: „Sufletul care păcătuiește acela va muri” (Ezechiel 18:4), iar mai mult decât atât în versetul 20: „Sufletul care păcătuiește acela va muri, fiul nu va purta nicio vină pentru nelegiuirea tatălui, iar tatăl nu va purta nicio vină pentru nelegiuirea fiului” (de asemenea în cap. 33). Pe când în Tora scrie că Domnul „este cel care aduce păcatul părinților asupra copiilor”

(Exod 20:5).

În profețiile lui Ezechiel sunt multe nepotriviri între măsurile Templului despre care profetul vorbește și cele ale primului și celui de al doilea Templu. Mulți au încercat să explice aceste nepotriviri. De exemplu, Radak în comentariul său la Ezechiel 40:13 spune:

„Adevărul este că aceste măsuri nu ne sunt clarificate fiindcă ele se referă la Casa viitorului pe care le interpretează oricine după presupunerea lui și nu putem conta pe ele. Iar ceea ce se găsește în Cabala, în Mișna tractatul Midot sau în Targum Ionatan vom accepta, iar restul va aștepta până va veni Eliyahu (Ilie) – vestitorul lui Mașiah (Mesia). Cu alte cuvinte, noi nu știm să înțelegem acest episod”.

Rambam în „Hilchot Bet Habehira 1:4” spune că cel de al doilea Templu este o combinație între primul Templu și cel care va fi în viitor ale cărui măsuri nu sunt prezentate. În altă parte el pune întrebarea „De unde sunt toate jertfele și ordinea muncii din cartea lui Ezechiel? Ele sunt rezerve care nu se practică peste generații, însă profetul le-a deslușit cum se vor face jertfele odată cu inaugurarea altarului în zilele Regelui Mesia, când se va construi al treilea Templu”.

Măsurile Templului său și ale uneltelor nu seamănă nici cu cele ale primului Templu, nici cu cele ale celui de al doilea Templu.

Iată încă câteva nepotriviri din alte domenii între Ezechiel și cele din Tora:

1. Toraua interzice doar marelui preot să se căsătorească cu o văduvă, iar celorlalți preoți le este permis. Ezechiel nu face diferența între cei doi: „Văduvă sau divorțată să nu-și ia [preotul] de soție, ci doar fecioare din seminția casei lui Israel” (Ezechiel 44:22). Iar Radak comentează aici că dacă el a spus „oricare preot”, acesta va fi pentru adăugare de sfințenie în viitor.
2. În Ezechiel 44:22 scrie: „O văduvă care a fost soție de preot, să ia [de soție]”. În Levitic 21:7 scrie despre preot de rând: „Femeie desfrânată sau pângărită să nu ia de soție și femeie divorțată de soțul ei să nu ia de soție”, însă le este permis să ia oricare văduvă. Însă pentru marele preot Toraua permite să ia doar o virgină: „Văduvă, divorțată, pângărită sau desfrânată – pe astea să nu ia de soție, doar o fecioară din poporul lui să ia de soție” (Levitic 21:14).
3. Preoții erau obligați în Templu să poarte haine cu amestecuri interzise. Trei din hainele preoților sunt făcute din lână și șeș *שש* tradus în, iar preoții care se îmbracă cu ele poartă haine amestecate. De exemplu efodul era făcut din lână și in: „Să facă efodul din aur, lână turcoaz, purpurie și cărmăz și in” (Exod 28:6). Șeș este lână, iar lâna este în culori diferite, așa că efodul este cusut din două feluri diferite, acesta fiind un amestec interzis purtat doar de preoți în Templu. În ciuda acestui fapt, Ezechiel spune în 44:17: „Și va fi, când intră pe porțile curții interioare, să poarte veșminte de „in”; niciun veșmânt de lână să nu se afle asupra lor când slujesc [dincolo de] porțile curții interioare sau înăuntrul ei”.
4. În Ezechiel 44:20 scrie: „Să nu își radă capul și nici să nu își lase pletele să crească în voie, ci să aibă capetele tunse”. Însă în Tora nu este nicio poruncă ca preoții să nu-și radă capul, iar interdicția aceasta este amintită doar în legătură cu doliul: „[Preoții] să nu se radă pe capul lor [pentru un mort-Rași], să nu își radă colțurile bărbii și în carnea lor să nu facă vreo creștătură” (Levitic 21:5). Netunsul părului este amintit ca încălcitură a părului și în Levitic 10:6 în timpul doliului lui Aaron, Elazar și Itamar.
5. În legile purificării mortului Ezechiel 44:26 spune: „Iar după ce [un preot] se va curăța, să se numere șapte zile pentru el”. Însă în Tora nu este nici urmă de șapte zile după purificare, ci procesul cunoscut al cuiva care a devenit impur de la un mort: „Să se purifice cu ea în ziua a treia și în ziua a șaptea și va fi pur” (Numeri 19:12).
6. Cea mai renumită nepotrivire este legată de mâncăruri interzise. Profetul Ezechiel spune: „Orice hoit sau animal sfâșiat dintre păsări și dintre dobitoace, preoții să nu le mănânce” (44:31). Oare restul

Israelului le este permis hoit sau animal sfâșiat?

Mulți au încercat să regleze această problemă. Rași explică aici; „Deoarece s-a permis frângerea capului jertfei de pasăre, care este hoit și animal sfâșiat, a fost avertizat de celelalte hoituri și animale sfâșiate, după interpretarea înțelepților (Talmud, tractatul Menahot 45:a). Păreră lui Radak este că profetul nu vine aici să permită hoituri și animale sfâșiate pentru Israel, ci să-i avertizeze aspru pe preoți.

Sunt nepotriviri mari și în legătură cu regulile ofrandelor poporului și a darurilor și de asemenea în legile sărbătorilor.

Multe întrebări rămân nesoluționate. Noi nu știm: 1. De ce cu toate nepotrivirile între legile din cartea Ezechiel și a celor din Tora, cartea a fost inclusă în canonul cărților sfinte de la început? 2. De ce doar mult mai târziu s-a simțit nevoia de a-l scoate din acest canon? 3. De ce nu avem în sursele din Toraua Orală date despre felul în care Hanania și înțelepții au rezolvat chestiunea nepotrivirilor?

Rabi Iehuda și Rabi Iohanana spun: „Problema va fi rezolvată de profetul Eliyahu (Ilie), adică când vom auzi pașii eliberatorului Israelului.

Pericopa Emor - Haftara: Rolul preoților (cohanim) după profetul Ezechiel din Haftara - [anul 5783]



Haftara la pericopa Emor este din cartea lui Ezechiel 44:15-31 și începe cu versete despre rolul preoților în templu: „Dar preoții levitici, fiii lui Șadok, care și-au îndeplinit îndatoririle față de sanctuarul meu când fiii lui Israel rătăceau departe de mine, se vor apropia de mine să-mi slujească ... ei vor intra în sanctuarul meu, ei se vor apropia de masa mea ca să-mi slujească și ei își vor îndeplini îndatoririle față de mine” (Ezechiel 44:15-16).

În continuarea, după descrierea regulilor legate de hainele preoților, interdicția de a rade părul, de a bea vin și restricțiile președinților care se aplică și lor, Ezechiel subliniază din nou: „Ei îl vor învăța pe poporul meu să facă deosebire între ce este sfânt și ce este nesfânt și îl vor face să cunoască deosebirea dintre ce este impur și ce este pur. Și la ceartă (neînțelegere) ei să stea să judece; pe baza dreptului meu să judece și învățăturile (Torot) și legile mele în legătură cu toate sărbătorile să le respecte, și Șabaturile mele să sfințească” (Ezechiel 44:23-24).

În acest fragment profetic scurt, Ezechiel subliniază din nou că preoții sunt cei care au îndeplinit îndatoririle față de Dumnezeu în trecut și ei vor fi cei care vor îndeplini această sarcină și în viitor. Ezechiel le încredințează preoților o gamă întregă de responsabilități: jertfele, învățătura poporului, judecata și păzirea Toraei. De ce Ezechiel încredințează preoților atâtea obligații de conducere și nu apelează la alți demnitari? De ce el nu fixează în nucleul

muncii preoților lucrarea din templu ci stabilește învățătura poporului?

Răspunsul la aceste întrebări va explica legătura între capitolele 40-48 din cartea lui Ezechiel, în care profetul prezintă viziunea lui al viitorului templu și profețiile lui de mustrare. Templul viitor din viziunea lui Ezechiel este diferit de cel care exista în zilele lui. Diferența era atât exterioară – forma templului cât și esențială – accesibilitatea poporului la templu, mai ales împărțirea responsabilităților între grupurile conducătoare diferite și legătura lor cu templul. Conform faptelor poporului și ale liderilor lor în prezent Ezechiel a stabilit criteriile lui pentru modul implicării lor în templul viitor.

Faptele grave săvârșite în perioada lui Ezechiel sunt fapte care cauzează impuritatea. Responsabilii sunt poporul israelian (numit de Ezechiel „casa lui Israel”) și regii Israelului: „Și ei, casa lui Israel, ei și regii lor, nu vor mai pângări sfântul meu nume cu fornicarea lor și cu cadavrele regilor lor când aceștia mor ... au pângărit sfântul meu nume cu lucrurile dezgustătoare pe care le-au făcut” (Ezechiel 43:7-8). În urma păcatelor poporului și al conducătorilor lui, nu vor putea în templul care va fi în viitor să aducă jertfe, iar regii nu vor avea niciun rol în acest templu. Postul lor de rege va fi înlocuit cu postul de „președinte”, al cărui rol în templu va fi să continue legătura între Dumnezeu și poporul său prin locul său în templu, aducerea jertfelor etc. (Ezechiel cap. 46). În templul viitor se schimbă și rolul leviților în templu. Ezechiel acuză leviții că ei au păcălit poporul și au slujit oameni care au venit la templu ca să provoace idolatrie (Ezechiel 44:12-13): „Pentru că ei (leviții) îi slujeau acestuia înaintea idoloilor lor de baligă și au devenit pentru casa lui Israel o piedică de neleguire, de aceea mi-am ridicat mâna împotriva lor ... și își vor purta neleguirea. Nu se vor mai apropia de mine să-mi fie preoți și să-mi slujească și nu se vor mai apropia de niciunul dintre lucrurile sfinte, de lucrurile prea sfinte; își vor purta umilirea și abominațiunile pe care le-au făcut”.

Leviții, în ciuda poziției lor înalte, nu și-au asumat niciun simț de răspundere față de popor. Ca atare ei vor sluji în templu, dar nu vor primi niciuna din sarcinile preoților: „Și-i voi face să-și îndeplinească îndatoririle față de Casă, la tot serviciul acesteia și la tot ce trebuie să se facă în ea” (Ezechiel 44:14).

Preoții și ei s-au abătut de la rolul lor inițial, care era în momente de criză în afară de munca din templu să învețe poporul poruncile Toraei. Faptele preoților din zilele lui el le descrie în felul următor: „Preoții ei îmi violează Toraua mea și continuă să-mi profaneze locurile sfinte, ei nu fac nicio deosebire între sfânt și profan, nu fac cunoscută diferența între pur și impur și își ascund ochii de Șabaturile mele, iar eu sunt profanat în mijlocul lor” (Ezechiel 22:26). Acești preoți care s-au abătut de la rolul lor și nu au fost în stare să îndrume poporul în orele cele mai grele (cu toate că nu-i acuză de inducere în eroare), nu vor avea niciun rol în viitorul templu. Se pare că ar fi vorba de preoții din urmașii lui Itamar. Doar preoții din sămânța lui Țadok, care au urmat cu fidelitate Casa lui David, au fost devotați Casei lui David și au urmat căile Domnului și în momente de criză – ei vor fi aceia care vor sluji în templul viitor a lui Ezechiel: „Dar preoții levitici fiii lui Țadok, care și-au îndeplinit îndatoririle față de sanctuarul meu când fiii lui Israel rătăceau departe de mine, se vor apropia de mine să-mi slujească” (Ezechiel 44:15). În felul acesta templul viitor este protejat de impuritățile care existau în templu în zilele lui Ezechiel.

Ezechiel accentuează rolul extrem de important pe care preoții îl vor îndeplini în viitor, la fel ca în trecut și în prezent, să învețe poporul să urmeze căile lui Dumnezeu. Nu este de mirare că Ezechiel, care el însuși este cohen (preot) care nu reușește să-și îndeplinească sarcinile de preot în templu fiind în exil, subliniază importanța copleșitoare a preoților de a servi ca dascăli poporului – rol pe care el îl îndeplinește și în exil. Această îndatorire a preoților este îndrumarea poporului, învățarea lui să observe diferența între bun și rău – înainte de efectuarea ritualelor. Cauza distrugerii primului templu nu a fost lipsa de ritualuri, ci ignorarea poporului la slujirea Domnului și devotamentul față de Toraua lui. Ezechiel repetă și pune în evidență rolul preoților de a învăța poporul „să facă deosebire între sfânt și profan și între pur și impur ... prin legile mele îl voi judeca și Toraua mea și legile mele în toate sărbătorile mele vor fi îndeplinite și Șabaturile mele vor fi sfințite” (Ezechiel 44:23-24).

[Aceste descrieri ale lui Ezechiel sunt doar o verigă în lungul proces de dezmembrare a rolurilor cruciale îndeplinite de preoți în vremea lui Moșe, ca și a lui David, până la desființarea finală a acestei instituții după distrugerea celui de al doilea templu.](#)